

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2014/1268661070

**ANALÝZA NÁKLADOV A VÝNOSOV VO
VYBRANEJ KOMERČNEJ BANKE**

Diplomová práca

Bratislava 2014

Monika Musilová, Bc.

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

ANALÝZA NÁKLADOV A VÝNOSOV VO
VYBRANEJ KOMERČNEJ BANKE

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo

Študijný odbor: 6209 Účtovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva FHI

Vedúci záverečnej práce: Ing. Oľga Kadlečíková, PhD.

Bratislava 2014

Monika Musilová, Bc.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a uviedla som všetku použitú literatúru.

Bratislava, Apríl 2014

.....

Pod'akovanie

Za cenné rady, pripomienky a usmernenie pri vypracovaní diplomovej práce ďakujem svojej konzultantke Ing. Ol'ge Kadlečíkovej, PhD. Ďakujem aj svojim rodičom za podporu a svojmu priateľovi za technické rady.

Bratislava, Apríl 2014

.....

ABSTRAKT

MUSILOVÁ, Monika: *Analýza nákladov a výnosov v konkrétnej komerčnej banke*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra audítorstva a účtovníctva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Oľga Kadlečíková, PhD. – Bratislava FHI UA, 2014, 59 strán.

Cieľom záverečnej práce je analyzovať náklady a výnosy v konkrétnej komerčnej banke a ich prezentácia v účtovnej závierke banky. Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 2 schémy, 11 grafov a 7 tabuliek. V prvej kapitole sa zaoberáme súčasnou problematikou komerčných bánk, národnej legislatívne vymedzujúcej činnosť komerčných bánk a zameriavame sa vo všeobecnosti na náklady a výnosy bánk. Pri ich členení v účtovníctve postupujeme podľa odporúčaní opatrenia MF SR. V závere prvej kapitoly sme objasnili problematiku výsledku hospodárenia banky. V druhej časti sme vymedzili cieľ práce a metódy skúmania, ktoré sme v práci použili. Záverečná kapitola sa zaoberá analýzou výsledku konkrétnej komerčnej banky, ako aj jej nákladmi a výnosmi, ktoré uvádza vo výkaze komplexného výsledku. Informácie získané z výkazov sme pre prehľadnosť usporiadali do tabuliek a štruktúru vybraných položiek sme graficky znázornili.

Kľúčové slová:

náklady a výnosy, komerčná banka, výkaz komplexného výsledku,

ABSTRACT

MUSILOVÁ, Monika: *Analysis of cost-benefit in a particular commercial bank*. – The University of Economics in Bratislava, Faculty of Economic Informatics Department of Accounting and Auditing. – Advisor: Ing. Oľga Kadlečíková, PhD. – Bratislava: FEI UE, 2014, 59 p.

The goal of the thesis was to analyze the costs and benefits of a particular commercial banks and their presentation in the financial statements of the Bank. The work is divided into 3 chapters. It contains 2 schemes, 11 graphs and 7 tables. The first chapter deals with current issues of commercial banks, national legislation defining the activities of commercial banks and focuses generally on the costs and benefits of banks. At the end of the first chapter, we clarified the issue of bank profit. In the second part, we defined the objective of the theses and the research methods that we used at the thesis. Last chapter concerns about analysis the outcome of particular commercial banks, its costs and benefits, outlined in the statement of comprehensive income. Information obtained from statements we made for clarity organized into tables and structure of selected items and illustrated it to graphs.

Key words:

profit or loss, commercial bank, Statement of comprehensive income,

O B S A H

Úvod	8
1. Súčasný stav riešenej problematiky	10
1.1 Národná legislatíva v oblasti bežného účtovníctva bánk	12
1.2 Náklady a výnosy banky	17
1.2.1 Účtovné zobrazenie finančných nákladov a výnosov	19
1.2.2 Účtovné zobrazenie prevádzkových nákladov a výnosov	22
1.2.3 Účtovné zobrazenie dane z príjmov	25
1.2.4 Účtovné zobrazenie vnútroorganizačných nákladov a výnosov	26
1.3 Výsledok hospodárenia banky a jeho účtovné zobrazenie	26
1.4 Nadnárodná legislatíva upravujúca účtovníctvo bánk	29
2. Cieľ diplomovej práce, metodika práce a metódy skúmania	30
3. Výsledky práce a diskusia	32
3.1 Výsledok hospodárenia banky v členení na jednotlivé zložky	33
3.1.1 Čisté úrokové výnosy	34
3.1.2 Čisté výnosy z poplatkov a provízií	38
3.1.3 Čistý zisk (strata) z finančných operácií	40
3.1.4 Mzdy a odmeny zamestnancov	43
3.1.5 Ostatné prevádzkové náklady	44
3.1.6 Opravné položky	46
3.1.7 Daň z príjmov	47
3.2 Segmentové vykazovanie komerčnej banky	52
Záver	58
Zoznam použitej literatúry	60

ÚVOD

Európska komisia v roku 2012 predložila ambiciózny plán o jednotnom dohľade nad bankami v Eurozóne, čo by mal byť prvým kľúčovým krokom smerom k bankovej únii. Banková únia je vo všeobecnosti politickou víziou prehlbovania integrácie v EÚ, ktorá by doplnila menovú úniu. Mala by sa opierať o už prijaté opatrenia posilnenej regulácie bankového sektora a hlavným cieľom je zabrániť prepojeniu medzi bankovým sektorom a verejnými financiami, kedy za sankcie bánk platili daňoví poplatníci. Problematické banky by už nemali zachraňovať jednotlivé vlády a ich rekapitalizácia by mala prebehnúť cez trvalý euroval. Kľúčovým prvkom je v tomto prípade posilnenie právomocí Európskej centrálnej banky, čo priamo ovplyvní právomoci Národnej banky Slovenska a v konečnom dôsledku to môže mať dopad aj na komerčné banky.

Slovenský bankový sektor, ktorý na konci roku 2012 predstavoval 28 komerčných bánk sa výraznou mierou podieľa na ekonomickej situácii krajiny. Hospodárske výsledky bánk za dané obdobie poukazujú nie len na kondíciu, v akej sa konkrétne banky nachádzajú, ale vyjadrujú aj situáciu, v akej sa nachádza bankový sektor danej krajiny. Významným nástrojom na zabezpečenie systematickej kontroly hospodárenia obchodných bánk sú informácie, ktoré poskytuje účtovníctvo pri jeho správnom vedení. Úlohu účtovníctva bánk ovplyvnil aj proces zbližovania slovenských právnych noriem k sústave právnych aktov Európskych spoločenstiev a EÚ.

Cieľom diplomovej práce je prezentácia výnosov a nákladov konkrétnej komerčnej banky pôsobiacej na Slovensku, analýza zisteného výsledku hospodárenia a následné vykazovanie výsledku hospodárenia vo finančných výkazoch bankových inštitúcií. Pre správne oceňovanie, vykazovanie a prezentovanie nákladov a výnosov v banke je nutné, aby sa čitateľ oboznámil s metodikou účtovania a vykazovania podľa platných stanovených národných a medzinárodných pravidiel a noriem.

Stanovenému cieľu je prispôsobená štruktúra práce i použité metódy. Celá práca je rozdelená do troch kapitol. V úvodnej kapitole sú definované pojmy ako komerčná banka, základné bankové činnosti ako i ďalšie, na ktoré musí mať banka bankové povolenie. Následne je predstavená legislatíva, ktorá upravuje účtovníctvo bánk v podmienkach Slovenskej republiky. Ako ďalšie sú bližšie rozoberané národné právne normy, ktoré upravujú základné zásady a všeobecné postupy účtovania. V prvej kapitole sú tiež uvedené

špecifiká účtovania v danej oblasti finančného sektora a všeobecne rozoberané náklady, výnosy a výsledok hospodárenia banky, vrátane odporúčaní pre účtovanie, ktoré uvádza opatrenie MF SR. V krátkosti je predstavená úprava účtovníctva banky podľa platnej nadnárodnej legislatívy, prihliadajúc na to, že banky presahujú hranice našej národnej ekonomiky.

V druhej kapitole sú stanovené ciele diplomovej práce, v členení na hlavný cieľ a čiastkové ciele nevyhnutné pre dosiahnutie hlavného cieľa. Predstavené sú tiež metódy, ktoré sú použité pri spracovaní stanovenej témy práce ako aj konečný výsledok diplomovej práce.

Posledná tretia kapitola diplomovej práce dáva priestor na prezentáciu dosiahnutých výsledkov a je zameraná na účtovanie konkrétnej komerčnej banky. Analýza výsledku hospodárenia konkrétnej komerčnej banky je vykonaná podľa nadobudnutých teoretických vedomostí a poskytuje prezentáciu jednotlivých položiek nákladov a výnosov, ktoré sa podieľajú na tvorbe daného výsledku hospodárenia.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

Vo všeobecnosti sa za bankovú sústavu považuje komplex vzťahov medzi bankovými inštitúciami zabezpečujúce finančné potreby ekonomických subjektov. Bankovú sústavu tvorí spravidla centrálna banka a sieť komerčných bánk, ako aj súhrn pravidiel a noriem, ktoré usmerňujú ich vzájomné vzťahy. Pre väčšinu vyspelých krajín je charakteristická dvojstupňová banková sústava, v ktorej princípom je inštitucionálne oddelenie makroekonomickej funkcie, ktorú zabezpečuje centrálna banka od mikroekonomickej funkcie komerčných bánk. Prvý stupeň tohto systému tvorí centrálna banka, ktorá je zameraná na udržanie cenovej stability a dohľad nad činnosťou obchodných bánk. Druhý stupeň je tvorený komerčnými bankami s obchodno-podnikateľským charakterom s hlavným cieľom dosiahnutia zisku.

Činnosť komerčných bánk je upravená zákonom č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení neskorších predpisov, ktorá banky charakterizuje ako podnikateľské subjekty so sídlom na území Slovenskej republiky, založené vo forme akciovej spoločnosti.

Banky vystupujú na finančnom trhu ako finančný sprostredkovatelia a uskutočňujú základné bankové operácie, a to:

- a) prijímanie vkladov,
- b) poskytovanie úverov.

Banka musí mať na vykonávanie bankových operácií udelené oprávnenie, čiže bankové povolenie, ktoré udeľuje Národná banka Slovenska. Toto povolenie je udelené na čas neurčitý a nie je prevoditeľné na inú osobu. Podľa uvedených činností v bankovom povolení môžu banky vykonávať aj ďalšie činnosti, akými sú napríklad poskytovanie platobných služieb a zúčtovanie, poskytovanie investičných služieb, investičných činností a vedľajších služieb podľa osobitného zákona, investovanie do cenných papierov na vlastný účet, správu pohľadávok klienta na jeho účet vrátane súvisiaceho poradenstva, finančný lízing, poskytovanie záruk, otváranie a potvrdzovanie akreditívov, poskytovanie poradenských služieb v oblasti podnikania, vydávanie cenných papierov, účasť na vydávaní cenných papierov a poskytovanie súvisiacich služieb, finančné sprostredkovanie,

prenájom bezpečnostných schránok, poskytovanie bankových informácií, vydávanie a správa elektronických peňazí a ďalšie.¹

Jedným zo základných predpokladov na udelenie bankového povolenia v podmienkach Slovenskej republiky je peňažný vklad do základného imania banky vo výške najmenej 16 000 000 € a pre banky vykonávajúce hypotekárne obchody je to peňažný vklad do základného imania vo výške najmenej 33 200 000 €. Ďalšie predpoklady, ktoré musí banka splniť pred začatím vykonávania povolených bankových činností sú technická, organizačná a personálna pripravenosť, ako aj existencia riadiaceho a kontrolného systému banky spolu s útvarom vnútornej kontroly a vnútorného auditu či systému riadenia rizík.

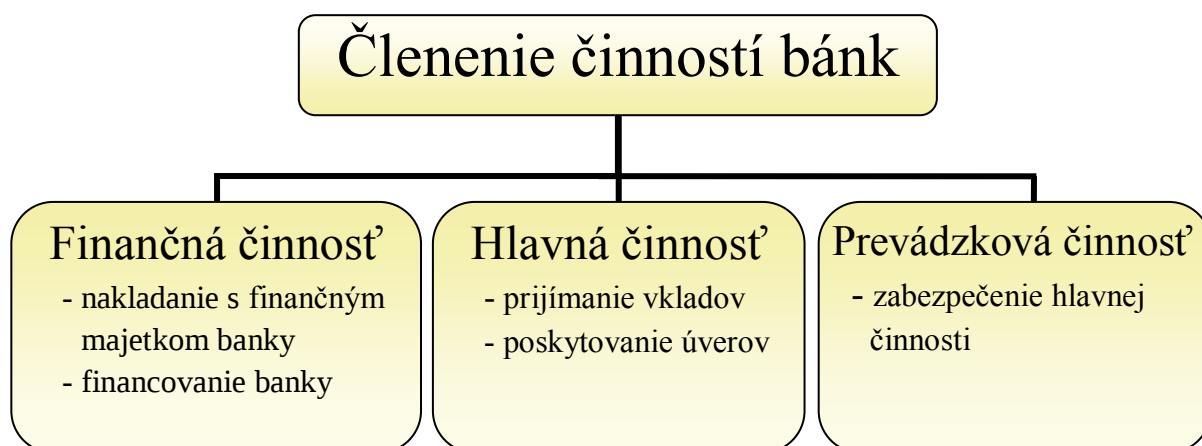
Na území Slovenskej republiky môžu bankovú činnosť vykonávať tiež zahraničné banky prostredníctvom svojich pobočiek, ktoré majú oprávnenie na túto činnosť udelenú v krajine ich sídla.

Z uvedeného vyplýva, že činnosť bánk je úplne rozdielna ako činnosť podnikateľského subjektu nakoľko sa v banke vyskytujú zásadne iné operácie než tie, ktoré sa uskutočňujú v obchodnom alebo výrobnom podniku. Hovoríme o špeciálnych finančných operáciách, ktoré sú značne komplikovanejšie a náročnejšie. Na náročnosť účtovníctva bánk vplýva najmä postupná harmonizácia národného účtovníctva SR s právom Európskej únie, ktorá zákonite ovplyvňuje aj metodiku účtovania v bankách.²

¹ Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení zákonov v znení neskorších predpisov. § 2, ods. 2

² BOUŠKOVÁ, D. – KADLEČÍKOVÁ, O. 2011. *Praktikum z účtovníctva bánk*. Prvé vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2011. s. 13. ISBN 978-80-225-3116-0.

Schéma č. 1 Členenie činnosti bánk na účely účtovania transakcií bánk³

1.1 Národná legislatíva v oblasti bežného účtovníctva bánk

Národná právna úprava, ktorá upravuje bežné účtovníctvo bánk je predovšetkým zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ďalej zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v neposlednom rade je to opatrenie MF SR č. 20 359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy v znení neskorších predpisov a opatrenie MF SR č. 011 053/2006-72, ktorým sa ustanovuje spôsob úpravy výsledku hospodárenia vykázaného daňovníkom v individuálnej účtovnej závierke podľa medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov je základnou právnou normou, ktorá upravuje účtovníctvo všetkých podnikateľských subjektov v Slovenskej republike. Banka je podľa platného zákona o bankách v znení neskorších predpisov zriadená ako akciová spoločnosť, a preto je jej povinnosťou viesť účtovníctvo

³ BOUŠKOVÁ, D. – KADLEČÍKOVÁ, O. 2011. *Praktikum z účtovníctva bánk*. Prvé vydanie. Bratislava: EKONÓM, 2011. s. 13. ISBN 978-80-225-3116-0.

v sústave podvojného účtovníctva a na konci každého obdobia zostavovať účtovnú závierku.

Banky sú povinné viesť účtovníctvo ako sústavu účtovných záznamov, ktoré sú nositeľom informácie týkajúcej sa predmetu účtovníctva alebo spôsobu jeho vedenia. Podľa zákona o účtovníctve v znení neskorších predpisov sa účtovnými záznamami rozumejú najmä účtovné doklady, účtovné zápisy, účtovné knihy, odpisový plán, inventúrne súpisy, účtový rozvrh, tiež účtovná závierka a výročná správa.

Účtovné knihy, v ktorých účtuje účtovná jednotka v sústave podvojného účtovníctva sú:

- denník, v ktorom sa prostredníctvom chronologicky usporiadaných zápisov preukazuje zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov počas účtovného obdobia,
- hlavná kniha, v ktorej sú účtovné zápisy usporiadané z vecného hľadiska systematicky a prezentuje zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov na účte majetku, záväzkov, rozdielu majetku a záväzkov, nákladov a výnosov počas účtovného obdobia.

Banka je povinná zo zákona zostavovať individuálnu účtovnú závierku. Jej ďalšou povinnosťou je zostaviť výkaz vybraných údajov z účtovnej závierky, pričom rozsah, spôsob, miesto a termín ukladania individuálnej účtovnej závierky ustanovuje ministerstvo opatrením⁴.

Zákon o účtovníctve ďalej stanovuje podmienky pre overenie účtovnej závierky audítorom, zriadenie výboru pre audit bankou a opisuje náležitosti výročnej správy, ktorá sa ukladá do zbierky listín obchodného registra.

Do zákona o účtovníctve bolo implementované nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1606/2002, podľa ktorého banky zostavujú účtovnú závierku podľa medzinárodných účtovných štandardov a medzinárodných štandardov pre finančné vykazovanie. Bližšie sa budeme štruktúrou účtovnej závierky podľa nadnárodných právnych predpisov zaoberať v praktickej časti diplomovej práce pri prezentovaní

⁴ Opatrenie MF SR z 13. decembra 2011 č. 25 926/2011-74, ktorým sa ustanovuje rozsah, spôsob, miesto a termíny ukladania výkazu vybraných údajov z individuálnej účtovnej závierky zostavenej podľa § 17a zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov pre účtovné jednotky, ktorými sú podnikatelia v znení neskorších predpisov.

nákladov a výnosov v konkrétnej komerčnej banke.

Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov upravuje niektoré vzťahy súvisiace so vznikom banky, jej riadením, podnikaním a so zánikom banky, ktoré sídlia na území Slovenskej republiky. Účelom je kontrola a regulácia bánk a pobočiek zahraničných bánk s cieľom bezpečného fungovania bankového systému.

Činnosť bánk a pobočiek zahraničných bánk podlieha dohľadu, ktorý vykonáva Národná banka Slovenska. Minimálne raz za kalendárny rok Národná banka Slovenska preskúmava a hodnotí či organizácia riadenia banky alebo pobočky zahraničnej banky, prijaté stratégie, používané systémy a postupy pri výkone povolených bankových činností a vlastné zdroje financovania zodpovedajú obozretnému riadeniu banky alebo pobočky zahraničnej banky.

Banky a pobočky zahraničnej banky sú povinné viesť túto obchodnú dokumentáciu:

- obchodná kniha, v ktorej sa zaznamenávajú pozície v jednotlivých finančných nástrojoch a komoditách, ktoré banka a zahraničná banka drží za účelom obchodovania alebo zabezpečenia svojich obchodov prostredníctvom finančných nástrojov alebo komodít. Zaznamenávanie a oceňovanie finančných nástrojov a komodít je vykonávané na dennej báze;
- banková kniha, v ktorej sa denne zaznamenávajú obchody a pozície, ktoré nie sú zaznamenávané v obchodnej knihe.

Banka a pobočka zahraničnej banky majú povinnosť zostaviť okrem účtovnej závierky aj priebežnú účtovnú závierku, a to k poslednému dňu kalendárneho štvrťroka. Po schválení priebežnej účtovnej závierky valným zhromaždením je banka povinná do 30 kalendárnych dní po uplynutí príslušného štvrťroka uložiť priebežnú účtovnú závierku v registri účtovných závierok a v listinnej forme predložiť Národnej banke Slovenska.

Ročnú účtovnú závierku banky a pobočky zahraničných bánk sú zo zákona povinné predkladať Národnej banke Slovenska ako aj Ministerstvu financií Slovenskej republiky.

Opatrenie MF SR č. 20 359/2002-92⁵ pojednáva o konkrétnych postupoch účtovania v rámci bežného účtovníctva, ktorým sa nadnárodná legislatíva nezaobera. Banky preto môžu i naďalej postupovať podľa tohto opatrenia, pokiaľ to nie je v rozpore s medzinárodnými účtovnými štandardmi a medzinárodnými štandardmi pre finančné vykazovanie.

Príloha opatrenia obsahuje rámcovú účtovnú osnovu, ktorú tvorí zoznam syntetických účtov usporiadaných podľa ekonomického hľadiska. Vymedzuje jednotlivé účtové triedy, prípadne skupiny účtovej osnovy, pričom označenie syntetických a analytických účtov ponecháva plne v kompetencii účtovnej jednotky. Rámcová účtovná osnova pre banky obsahuje presne stanovené číselné a slovné označenie jednotlivých účtových tried a účtových skupín. Syntetické účty, ktoré sú uvedené v zmieňovanom zozname rámcovej účtovej osnovy sú len odporúčané účty Ministerstvom financií SR. Banky si môžu zoznam doplniť o ďalšie syntetické účty, ktoré logicky súvisia s jednotlivými účtovými skupinami podľa ich vlastným potrieb.

Syntetické účty banky sú zaradené do desiatich účtových tried, pričom možno každú účtovú triedu rozdeliť na desať účtových skupín. V rámci každej účtovej skupiny vedú banky jednotlivé syntetické účty.

Predpísanými účtovými triedami pre banky sú:

„Účtová trieda 1 – Pokladničné účty, bankové účty a medzibankové účty,

Účtová trieda 2 – Účty klientov,

Účtová trieda 3 – Cenné papiere, deriváty, ostatné pohľadávky, ostatné záväzky
a prechodné účty,

Účtová trieda 4 – Finančné investície, hmotný majetok, nehmotný majetok, podriadené
finančné aktíva a zásoby,

Účtová trieda 5 – Kapitálové účty, dlhodobé záväzky a závierkové účty,

Účtová trieda 6 – Náklady,

⁵ Opatrenie MF SR z 13. novembra 2002 č. 20 359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy v znení neskorších predpisov.

Účtová trieda 7 – Výnosy,

Účtová trieda 8 – Vnútropodnikové účtovníctvo,

Účtová trieda 9 – Podsúvahové účty.⁶

Účtovná trieda 0 – Zúčtovacie vzťahy Národnej banky Slovenska slúži iba pre potreby Národnej banky Slovenska.

Účtová trieda 8 – Vnútropodnikové účtovníctvo slúži na vlastné vnútrobankové účtovanie a táto účtovná trieda nie je presne špecifikovaná metodikou účtovania pre potreby banky. Tvorba príslušných syntetických účtov je plne v kompetencii jednotlivých bánk.

Pred začatím účtovného obdobia je povinnosťou banky zostaviť účtový rozvrh ako vnútropodnikový predpis, ktorý sa opiera o rámcovú účtovú osnovu pre banky. Zostavený účtovný rozvrh môže banka dopĺňať i počas roka o potrebné syntetické účty, ktoré umožnia prehľadnejšie zaznamenávanie účtových transakcií.

Opatrenie MF SR č. 011 053/2006-72⁷ ustanovuje banke ako účtovnej jednotke, ktorá zostavuje individuálnu účtovnú závierku podľa medzinárodných štandardov pre finančné vykazovanie spôsob úpravy vykázaného výsledku hospodárenia banky pri zisťovaní základu dane z príjmov.

⁶ Opatrenie MF SR z 13. novembra 2002 č. 20 359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy v znení neskorších predpisov. § 25

⁷ Opatrenie MF SR z 15. februára 2006 č. 011 053/2006-72, ktorým sa ustanovuje spôsob úpravy výsledku hospodárenia vykázaného daňovníkom v individuálnej účtovnej závierke podľa medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo v znení neskorších predpisov.

1.2 Náklady a výnosy banky

Nákladom sa podľa zákona o účtovníctve rozumie zníženie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky počas účtovného obdobia a výnosy vedú naopak k zvýšeniu ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v priebehu účtovného obdobia. Pre potreby verného a pravdivého zobrazovania skutočností v účtovníctve je nevyhnutné, aby sa náklady aj výnosy dali spoľahlivo oceniť.

Podľa *Koncepčného rámca pre zostavovanie a prezentáciu účtovnej závierky* náklady predstavujú zníženie ekonomického potenciálu v priebehu účtovného obdobia formou úbytku alebo zníženia majetku, resp. vznik záväzkov, ktoré majú za následok zníženie vlastného imania, ale iného charakteru než je zníženie súvisiace s rozdelením vlastného imania medzi vlastníkov účtovnej jednotky.

Výnosy sa definujú ako zvýšenie ekonomického potenciálu počas účtovného obdobia formou zhodnotenia alebo prírastkov aktív, resp. zníženia záväzkov, ktoré spôsobujú zvýšenie vlastného imania, ale iného charakteru než je jeho zvýšenie spojené s vkladmi vlastníkov účtovnej jednotky.

V rámci nadnárodnej úprave účtovníctva sa výnosy rozdeľujú na:

- výnosy z bežnej činnosti (angl. revenues), ktoré vznikajú v rámci bežných činností jednotky ako tržby z predaja výrobkov, tovaru alebo služieb, poplatky, úroky, dividendy alebo autorské honoráre a nájomné;
- pasívne zisky (angl. gains), ktoré spĺňajú definíciu výnosov, ale môžu a nemusia vznikáť v rámci bežných činností jednotky. Zahŕňajú nerealizované zisky, prínosy alebo prírastky ako kladný zostatok z predaja majetku, ktorý nie je obsahom bežnej činnosti.

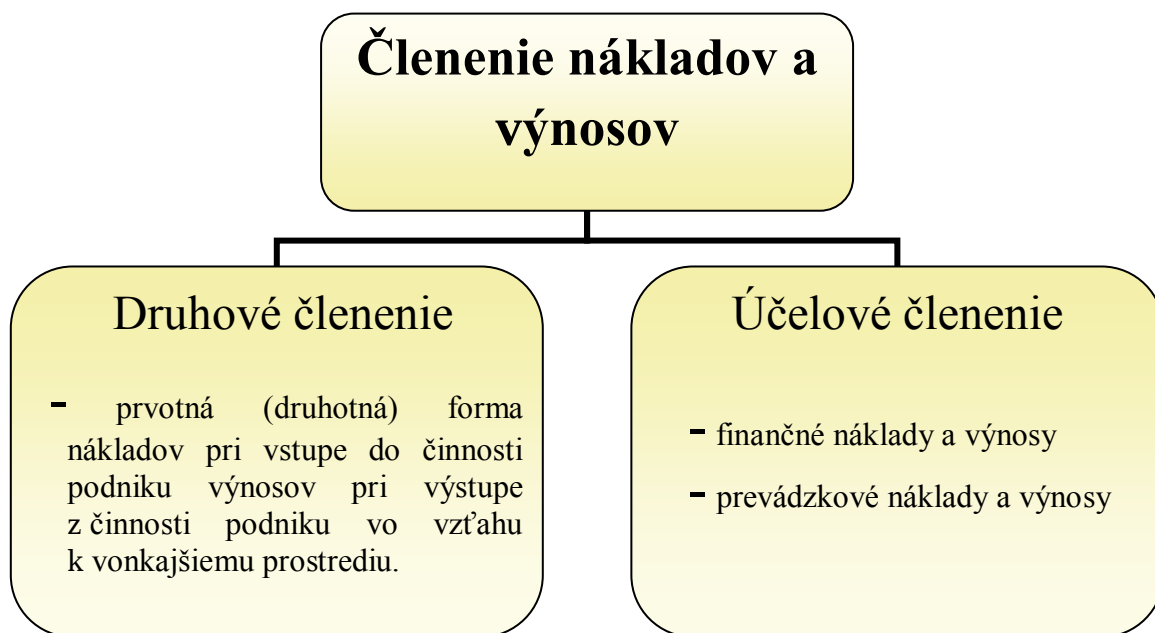
Štandard **IAS 18 Výnosy** upravuje iba *výnosy z bežnej činnosti*, pre ktoré stanovuje kritériá vykazovania jednotlivých zložiek výnosov.

V súlade s Koncepčným rámcom sa výnosy a náklady vykazujú, ak sú splnené tieto dve podmienky:

- je pravdepodobné, že budúci ekonomický prínos bude plynúť do spoločnosti alebo zo spoločnosti;
- prínos je spoľahlivo oceníteľný.

Medzi **základné zásady účtovania nákladov a výnosov v banke** patria nasledujúce postupy účtovania:

- vznik a zvýšenie nákladov sa účtuje na ľarchu príslušného účtu nákladov účtovnej triedy 6 – Náklady a ich zníženie v prospech daného účtu, resp. storno zápisom na ľarchu príslušného účtu nákladov;
- vznik a zvýšenie výnosov sa zachytáva v prospech príslušného účtu výnosov účtovnej triedy 7 – Výnosy a ich zníženie na ľarchu daného účtu, resp. mínusovým zápisom v prospech príslušného účtu výnosov;
- akruálny princíp predstavuje účtovanie nákladov a výnosov do obdobia, s ktorým časovo a vecne súvisia;
- náklady a výnosy sa zaznamenávajú narastajúcim spôsobom počas celého účtovného obdobia;
- opravy chýb nákladov a výnosov minulých účtovných období, ktoré nemajú podstatný vplyv na účtovnú závierku sa účtujú priamo na účtoch nákladov a výnosov;
- opravy chýb nákladov a výnosov minulých účtovných období s podstatným vplyvom na účtovnú závierku jedného alebo viacerých predchádzajúcich účtovných období sa účtovne zachytia na účtoch účtovnej skupiny 57 – Výsledok hospodárenia minulých rokov;
- náhrady nákladov vynaložených v minulých účtovných obdobiach sa zaznamenávajú v účtovníctve do výnosov bežného účtovného obdobia, v ktorom boli prijaté;
- náklady a výdavky budúcich účtovných období sa časovo rozlišujú ako náklady budúcich období a výdavky budúcich období;
- výnosy a príjmy budúcich období sa časovo rozlišujú ako výnosy budúcich období a príjmy budúcich období;
- náklady a výnosy len jedného účtovného obdobia sa časovo nerozlišujú za predpokladu, že tak významne neovplyvňujú priebežné výkazy banky;
- končený stav účtov nákladov sa počas uzávierkových prác prevádza podvojným zápisom zo strany *Dal* príslušného účtu nákladov na stranu *Má dať* účtu *Účet ziskov a strát*;
- konečný stav účtov výnosov sa počas uzávierkových prác prevádza podvojným zápisom zo strany *Má dať* príslušného účtu na stranu *Dal* účtu *Účet ziskov a strát*.

1.2.1 *Účtované zobrazenie finančných nákladov a výnosov*

Finančné náklady a výnosy vznikajú pri výkone finančnej činnosti, ktorú opatrenie MF SR⁹ definuje ako činnosť, pri ktorej sa nakladá s majetkom banky ako aj jej financovanie. Finančné náklady a výnosy plynú aj pri výkone hlavnej činnosti banky, ktorá je taxatívne vymenovaná v zákone o bankách¹⁰.

Opatrenia MF SR odporúčajú bankám účtovať o finančných nákladoch na účtoch účtovej skupiny **61 – Náklady na finančné činnosti**, pričom nosným pilierom nákladov sú predovšetkým nasledujúce účty

⁸ BOUŠKOVÁ, D. 2005. *Účtovníctvo obchodných bánk*. Bratislava: IURA EDITION, 2005. s. 109. ISBN 80-8078-053-6.

⁹ Opatrenie MF SR z 13. novembra 2002 č. 20 359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy v znení neskorších predpisov.

¹⁰ Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

➤ **Úrokové náklady z cenných papierov**, ktoré banka vydala. Záväzok banky z emitovaných cenných papierov, ktoré môžu byť krátkodobé (krátkodobé dlhopisy a zmenky) a dlhodobé (dlhopisy bez kupónov, dlhopisy s kupónmi, hypotekárne záložné listy a zmenky) sa podvojne zaznamená na príslušný účet.

➤ **Ostatné nákladové úroky** vyplývajú z depozitných operácií na medzibankovom trhu (úroky z prijatých úverov a vkladov od Národnej banky Slovenska, zahraničných emisných bánk a iných komerčných bánk) a depozitných operácií s nebankovými subjektmi, klientmi banky (úroky z prijatých úverov a vkladov na bežných účtoch, vkladových účtoch a vkladových knižkách).

➤ **Náklady na poplatky a provízie**, súvisia priamo s operáciami, ktoré vznikajú pri vedení účtov a vykonávaní platobného styku, náklady na poplatky a provízie vo vzťahu k zúčtovacím centráм, emisným či komerčným bankám a SWIFT-u.

➤ **Náklady na operácie s cennými papiermi**, určenými na predaj, obchodovanie alebo držanými do splatnosti. Ide o náklady spojené so znížením reálnej hodnoty cenným papierom pri ich ocenení reálnou hodnotou ako aj prípadná strata, ktorá vznikla pri predaji uvedených cenných papierov.

➤ **Náklady na devízové operácie** vznikajúce najmä pri nákupe a predaji valút a devíz a náklady zo straty z kurzových rozdielov.

➤ **Náklady na derivátové operácie**, rozumieme ako záporné reálne hodnoty z pevných termínových operácií a opcií.

➤ **Náklady na ostatné operácie**, kde náklady a poplatky za inkaso šekov účtujeme v účtovej skupine 32 – Pohľadávky a záväzky z inkasa.

Náklady a poplatky za správu, úschovu, uloženie alebo nakladanie s cennými papiermi a prijaté záruky účtujeme v účtových skupinách:

91 – Pohľadávky a záväzky z budúcich úverov a pôžičiek

92 – Pohľadávky a záväzky zo záruk

93 – Pohľadávky a záväzky z akreditívov

97 – Pohľadávky a záväzky zo záložných práv, zabezpečovacích prevodom práv a iných zabezpečení

98 – Pohľadávky a záväzky zo zverených hodnôt

Na tomto účte sa zaznamenávajú aj náklady na nájomné z operatívneho prenájmu.

Opatrenia MF SR¹¹ odporúčajú bankám účtovať o finančných výnosoch na účtoch účtovej skupiny **71 – Výnosy z finančných činností**, ktorá zahŕňa predovšetkým tieto výnosy

➤ **Úrokové výnosy z cenných papierov**, ktoré banka vlastní vo svojom portfóliu. Pohľadávka banky z dlhových cenných papierov sa zaznamenáva podvojným zápisom na príslušných majetkových účtoch cenných papierov. Pôvodná pohľadávka sa postupne navyšuje o nabiehajúce úroky.

➤ **Ostatné úrokové výnosy** vyplývajú z úverových operácií na medzibankovom trhu (úroky z poskytnutých úverov a vkladov Národnej banke Slovenska, zahraničným emisným bankám a iným komerčným bankám) a z úverových operácií s nebankovými subjektmi, klientmi banky (úroky z poskytnutých úverov).

➤ **Výnosy z akcií a podielov**, resp. dividendy z akcií a podobné výnosy z podielov na ZI v dcérskych a pridružených účtovných jednotkách.

➤ **Výnosy z poplatkov a provízií**, súvisia priamo s operáciami, ktoré vznikajú pri vykonávaní platobného styku a vedení účtov bežných klientov, výnosy z poplatkov a provízií z operácií s emisnými a komerčnými bankami, zúčtovacími centrami a SWIFT-om.

➤ **Výnosy s operácií s cennými papiermi**, určenými na predaj, obchodovanie alebo držanými do splatnosti okrem výnosov z akcií a podielov alebo výnosov z úrokov z cenných papierov. Ide o výnosy spojené so zvýšením reálnej hodnoty cenných papierov pri ich ocenení reálnou hodnotou ako aj zisk, ktorý vznikol pri predaji uvedených cenných papierov.

➤ **Výnosy z devízových operácií** vznikajúce najmä pri nákupe a predaji valút a devíz a výnos zo zisku z kurzových rozdielov.

➤ **Výnosy z derivátových operácií**, rozumieme ako kladné reálne hodnoty z pevných termínových operácií a opcií.

➤ **Výnosy z ostatných operácií**, kde výnosy z poplatkov za inkaso šekov účtujeme v účtovej skupine 32 – Pohľadávky a záväzky z inkasa.

¹¹ Opatrenie MF SR z 13. novembra 2002 č. 20 359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy v znení neskorších predpisov.

Výnosy a poplatky za správu, úschovu, uloženie alebo nakladanie s cennými papiermi a výnosy z vkladov v zahraničných a tuzemských burzách účtujeme v účtových skupinách

91 – Pohľadávky a záväzky z budúcich úverov a pôžičiek

92 – Pohľadávky a záväzky zo záruk

93 – Pohľadávky a záväzky z akreditívov

97 – Pohľadávky a záväzky zo záložných práv, zabezpečovacích prevodom práv a iných zabezpečení

98 – Pohľadávky a záväzky zo zverených hodnôt

V tomto účte sa zaznamenávajú aj výnosy z operatívneho prenájmu.

1.2.2 *Účtované zobrazenie prevádzkových nákladov a výnosov*

Všeobecné prevádzkové náklady a náklady na tvorbu rezerv tvoria z celkových nákladov banky len malú časť a v porovnaní s nákladmi na finančnú činnosť nemajú pre banku až taký význam. Z hľadiska bankovej činnosti sú považované za náklady vedľajšie a podľa charakteru za náklady režijné. Sú však prepojené s celkovou činnosťou banky a svojím spôsobom ovplyvňujú jej celú ekonomiku, preto je nevyhnutné, aby sa im venovala patričná pozornosť.

Opatrenia MF SR¹² odporúčajú bankám účtovať v účtovej skupine **63 – Všeobecné prevádzkové náklady a náklady na tvorbu rezerv** najmä na týchto účtoch

➤ **Náklady na zamestnancov**, na ktorom sa účtujú náklady plynúce z pracovnoprávneho vzťahu voči zamestnancom banky od vyplácania miezd až po poskytovanie odstupného pri skončení pracovného pomeru, ako aj odmeny za vykonanie práce na základe dohôd o prácach konaných mimo pracovného pomeru.

➤ **Sociálne náklady** sa týkajú záväzkov voči Sociálnej poisťovni a zdravotných poisťovní, ktoré je banka buď povinná hradiť na základe všeobecne záväzného predpisu alebo ich hradí dobrovoľne na vrub svojich nákladov.

¹² Opatrenie MF SR z 13. novembra 2002 č. 20 359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy v znení neskorších predpisov.

➤ **Dane a poplatky** hradené bankou, do ktorých sa započítavajú miestne dane a poplatky, clá, rôzne súdne a správne poplatky s výnimkou dane vyberanou zrážkou, dane z pridanej hodnoty a dane z príjmov.

➤ **Nakupované výkony** od externých dodávateľov, napr. nakupovaný materiál, platené nájomné, služby, cestovné, prevádzkovanie a údržba samostatne hnutelných vecí a súboru hnutelných vecí.

➤ **Odpisy hmotného a nehmotného majetku**, o ktorých banka účtuje v účtových skupinách 43 – Hmotný majetok a 47 – Nehmotný majetok.

➤ **Náklady na tvorbu rezerv** vytváraných na záväzky, ktoré vyplývajú z dodávateľsko-odberateľských vzťahov.

Účtová skupina 73 – Výnosy zo zrušenia rezerv obsahuje účet

➤ **Výnosy zo zrušenia rezerv**, na ktorom sa účtuje o výnosoch zo zrušenia rezerv, ktoré boli pri tvorbe účtované súvzťažne na ťarchu nákladov v účtovej skupine 63 – Všeobecné prevádzkové náklady, náklady na tvorbu rezerv.

Samostatné účtové skupiny tvoria náklady na tvorbu rezerv zo základných činností a výnosy zo zrušenia rezerv zo základných činností. Obe účtové skupiny obsahujú iba jeden syntetický účet.

O nákladoch na tvorbu rezerv sa účtuje v účtovej skupine 65 – **Náklady na tvorbu rezerv na záväzky zo základných činností**, ktorý obsahuje účet

➤ **Náklady na tvorbu rezerv** na záväzky zo základných činností, ktorými môžu byť napr. bankové záruky poskytnuté bankou svojim klientom.

O výnosoch zo zrušenia rezerv sa účtuje v účtovej skupine 75 – **Výnosy zo zrušenia rezerv na záväzky zo základných činností**, v ktorej sa účtuje na účte

➤ **Výnosy zo zrušenia rezerv** na záväzky zo základných činností, ktorými môžu byť napr. bankové záruky poskytnuté bankou svojim klientom.

Na všeobecné prevádzkové náklady banky bezprostredne nadväzujú ostatné prevádzkové náklady, o ktorých účtujeme v účtovej skupine 66 – **Ostatné prevádzkové náklady a náklady na tvorbu opravných položiek** a obsahujú najmä tieto účty

➤ **„Náklady z odpísaných pohľadávok voči bankám, klientom a ostatným dlžníkom,**

➤ **Náklady súvisiace s postúpením pohľadávky voči bankám, klientom a ostatným dlžníkom,**

- *Náklady z prevodu podielových cenných papierov a vkladov v obchodných spoločnostiach s podstatným vplyvom účtovaných v účtovej skupine 41 na tretie osoby,*
- *Náklady z podielu na strate z podielových cenných papierov a vkladov v ekvivalencii,*
- *Náklady z prevodu hmotného majetku a nehmotného majetku,*
- *Náklady z dôvodu neuhradenej dane z pridanej hodnoty, pokuty a penále, záporné rozdiely zistené pri inventarizácii, škody, príspevky do Fondu ochrany vkladov, Garančného fondu investícií a iné prevádzkové náklady, ktoré sa neúčtujú v účtovej skupine 63 – Všeobecné prevádzkové náklady a náklady na tvorbu rezerv,*
- *Náklady na úroky z omeškania zo záväzkov iných ako zo záväzkov z finančných činností.*⁴³

Účtová skupina 76 – **Ostatné prevádzkové výnosy a výnosy zo zrušenia opravných položiek** môže obsahovať nasledujúce účty výnosov

- *Výnosy z odpísaných pohľadávok* voči komerčným a emisným bankám, klientom a ostatným dlžníkom, ktoré už predtým odpísali z dôvodu ich upustenia od vymáhania.
- *Výnosy z postúpených pohľadávok* voči komerčným a emisným bankám, klientom a ostatným dlžníkom, kedy výnos predstavuje rozdiel medzi predajnou cenou a účtovnou hodnotou danej pohľadávky. Predajná cena pohľadávky je v tomto prípade vyššia ako jej účtovná hodnota.
- *Výnosy z prevodu podielov na základnom imaní*, účet slúži na účtovanie výnosov pri prevezení podielov na základom imaní v dcérskych účtovných jednotkách alebo v pridružených účtovných jednotkách tretím osobám, ktoré sa účtujú v účtovej skupine 41 – Finančné investície.
- *Výnosy z podielu na zisku* vyplývajúcich z vlastníctva podielových cenných papierov a vkladov do inej účtovnej jednotky.

¹³ Opatrenie MF SR z 13. novembra 2002 č. 20 359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy v znení neskorších predpisov. § 38, ods. 4.

➤ **Ostatné výnosy** zahŕňajú výnosy z prevodu nehmotného a hmotného majetku ako aj výnosy z predaja majetku zrealizovaný prostredníctvom realitných kancelárií. Ďalej sem patria náhrady mánk a škôd, inventarizačné rozdiely – kladné, pokuty a penále a tie výnosy, ktoré sa neučtujú v inej účtovej skupine účtovej triedy 7 – Výnosy.

➤ **Výnosy zo zrušenia opravných položiek**, ktoré boli vytvorené pri prechodnom znížení hodnoty majetku banky.

➤ **Výnosy z úrokov z omeškania z pohľadávok**, ale iných ako z finančnej činnosti.

1.2.3 Účtované zobrazenie dane z príjmov

Daň z príjmov je rovnako ako u iných podnikateľských subjektov aj v banke osobitným nákladom, ktorý významným spôsobom ovplyvňuje výsledok hospodárenia daného účtovného obdobia po zdanení daňou z príjmov. Podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov tento náklad nie je uznaný za daňový výdavok, t. j. nepatrí medzi výdavky na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov.

Na účtoch účtovej skupiny **68 – Daň z príjmov** môže banka účtovať na týchto účtoch

➤ **Splatná daň z príjmov** je daň z príjmov, ktorá je splatná za bežné účtovné a zdaňovacie obdobie. Predstavuje záväzok banky voči daňovému úradu odvieť daň v súlade s platnou daňovou legislatívou v stanovenom termíne. Výška záväzku sa vypočíta zo základu dane z príjmov a predstavuje percento, ktoré je ustanovené platným zákonom o dani z príjmov.

➤ **Odložená daň z príjmov** je daň z príjmov, ktorá je odložená do budúcich účtovných a zdaňovacích období. O odloženej dani z príjmov účtujeme na tomto účte v prípade:

- dočasného rozdielu medzi účtovnou hodnotou aktív a účtovnou hodnotou pasív a ich daňovou základňou, okrem dočasného rozdielu vzniknutého pri oceňovaní goodwillu,
- daňovej straty, ktorú budeme v súlade so zákonom o dani z príjmov umorovať v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach,
- prevedenia nevyužitých daňových odpočtov a iných daňových nárokov do nasledujúcich zdaňovacích období.

Dočasným rozdielom medzi účtovnou hodnotou aktív, resp. pasív a ich daňovými základňami môžu byť najmä zdaniteľný dočasný rozdiel a odpočítateľný daňový rozdiel.

Dočasný rozdiel zdaniteľný vzniká v prípade, ak je účtovná hodnota aktív vyššia alebo účtovná hodnota pasív nižšia ako ich daňová základňa. Hovoríme, že ide o odložený daňový záväzok.

Dočasný rozdiel odpočítateľný vzniká v prípade, ak je účtovná hodnota aktív nižšia alebo účtovná hodnota pasív vyššia ako ich daňová základňa. Hovoríme, že ide o odloženú daňovú pohľadávku

➤ ***Dodatočné odvody dane z príjmov*** za predchádzajúce účtovné obdobia. Na tomto účte sa účtuje o dodatočnom vyrubení dane z príjmov ale aj nárok na vratky dane z príjmov za predchádzajúce účtovné obdobia.

1.2.4 *Účtované zobrazenie vnútroorganizačných nákladov a výnosov*

Vnútroorganizačné náklady a výnosy vyplývajú z vnútorných vzťahov banky a orgán štátnej správy interné záležitosti účtovných jednotiek hlbšie neusmerňuje.

Na účtovné zobrazenie spomínaných nákladov a výnosov sú vyhradené účtové skupiny **69 – Vnútroorganizačné náklady** a **79 – Vnútroorganizačné výnosy**. Obe účtové skupiny obsahujú jeden syntetický účet s totožným názvom príslušnej účtovej skupiny. Ku dňu zostavenia účtovnej závierky sú zostatky účtovných skupín 69 – Vnútroorganizačné náklady a 79 - Vnútroorganizačné výnosy zhodné.

1.3 **Výsledok hospodárenia banky a jeho účtovné zobrazenie**

Pri zisťovaní základu dane je pre účtovnú jednotku účtujúcu v sústave podvojného účtovníctva nevyhnutné, aby sa vyčíslil výsledok hospodárenia, ktorý závisí od evidovaných nákladov a výnosov za dané obdobie.

Výsledok hospodárenia je dôležitý finančný ukazovateľ, ktorý vyjadruje mieru úspešnosti a efektívnosti zhodnotenia vloženého kapitálu do účtovnej jednotky v peňažných jednotkách.

Aby boli splnené požiadavky stanovené zákonom o účtovníctve v znení neskorších predpisov za účelom správneho vyčíslenia výsledku hospodárenia, musí každá účtovná jednotka vrátane banky, pred uzatvorením účtovných kníh vykonať uzávierkové operácie. Prostredníctvom uzávierkových operácií sa zabezpečuje, že bolo účtovníctvo vedené počas

účtovného obdobia správne, úplne, preukázateľne, zrozumiteľne a spôsobom, ktorý zabezpečuje trvanlivosť účtovných záznamov.

Zoznam uzávierkových účtovných operácií nie je presne stanovený, ale je ich možné rozdeliť do dvoch kategórií:

1. činnosti vykonávané pred uzatvorením účtovných kníh sú upravené zákonom o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ktorý pojednáva o používaní účtovných metód a postupov zabezpečujúce úplnosť, preukázateľnosť a správnosť účtovníctva a
2. uzatvorenie účtovných kníh spolu s vyčíslením výsledku hospodárenia pred a po zdanení daňou z príjmu, kedy sa vyčísluje výška daňovej povinnosti a zaúčtuje sa splatná a odložená daň z príjmov, až po samotné zostavenie účtovnej závierky podľa medzinárodných účtovných štandardov.

Podľa teórie účtovníctva výsledok hospodárenia vypočítame dvomi spôsobmi¹⁴:

- **metóda založená na akruálnom princípe** znamená, že náklady a výnosy sú zachytávané v období, s ktorým vecne a časovo súvisia a nie v období, v ktorom došlo k peňažnej úhrade. Výsledok hospodárenia sa vyčíslí ako rozdiel medzi výnosmi a nákladmi (okrem účtovej skupiny 68, na ktorých sa účtuje o daňovej povinnosti banky a účtov vnútroorganizačných výnosov a nákladov), ktorých výsledná hodnota môže znamenať buď zisk alebo strata;
- **metóda založená na peňažných tokoch** zaznamenáva pohyb peňažných prostriedkov a abstrahuje od princípu akruálneho účtovníctva, t. j. za náklady a výnosy sú považované len tie náklady a výnosy, ktoré spôsobili v tom istom momente zmenu v objeme peňažných prostriedkov. Okrem prekonávania vplyvov účtovných princípov a postupov, sa pri porovnávaní príjmov a výdavkov zohľadňuje aj inflácia, čo poskytuje realistickejší pohľad na účtovnú jednotku. Táto metóda výpočtu výsledku hospodárenia nie je pre banky v SR prijateľná.

¹⁴ BAŠTINCOVÁ, A. 2007. *Výsledok hospodárenia z účtovného a daňového hľadiska*. Bratislava : IURA EDITION, 2007. 104 s. ISBN 978-80-8078-144-6. s. 8

Pre potreby zaúčtovania výsledku hospodárenia v rámci bežného účtovníctva obsahuje účtová skupina **58 – Závierkové účty** nasledujúce účty

- ***Začiatočný účet súvahový***
- ***Konečný účet súvahový***
- ***Účet ziskov a strát***

Konečné stavy účtov nákladov banka zaúčtuje na ťarchu účtu Účet ziskov a strát a konečné stavy účtov výnosov v prospech tohto účtu. Účtovný výsledok hospodárenia následne transformujeme na základ dane z príjmov, kedy banka analyzuje podstatu a vplyv jednotlivých položiek nákladov a výnosov na základ dane s prihliadnutím na aktuálnu legislatívu. Výslednú hodnotu dane z príjmov zaúčtuje na ťarchu príslušného účtu nákladov a vypočíta výsledok hospodárenia po zdanení. Zisk preúčtuje v prospech účtu Konečný účet súvahový a stratu na ťarchu tohto účtu.

Banka po otvorení hlavnej účtovnej knihy v bezprostredne nasledujúcom účtovnom období prevedie zisk alebo stratu na Začiatočný účet súvahový súvzťazne s účtom v účtovej skupine **59 -Výsledok hospodárenia v schvaľovacom období**.

Usporiadací účet akým je účet výsledku hospodárenia v schvaľovacom období nesmie mať na konci účtovného obdobia zostatok. Preto je nevyhnutné, aby banka na základe prijatého rozhodnutia o rozdelení zisku alebo usporiadaní účtovnej straty preúčtovala výsledok hospodárenia na príslušné účty.

Cieľom aktuálnej národnej legislatívy, ktorá upravuje zmieňované postupy účtovania je transformácia výsledku hospodárenia na základ dane pre potreby vyčíslenia dane z príjmov. Povinnosťou banky je však poskytovať pravdivý a verný obraz o finančnej situácii účtovnej jednotky, ktorý je zabezpečený zostavenou účtovnou závierkou podľa medzinárodných účtovných štandardov a medzinárodných štandardov pre finančné vykazovanie.

1.4 Nadnárodná legislatíva upravujúca účtovníctvo bánk

Národná legislatíva účtovníctva bánk sa zaoberá predovšetkým bežným účtovníctvom bánk, pričom vychádza z kontinentálnej koncepcie účtovníctva. Regulácia účtovníctva je vykonávaná prostredníctvom štátu za pomoci podrobných zákonných predpisov čo spôsobuje nepružnosť zavádzania úprav. V rámci Európskej únie sa stala základom pre harmonizáciu účtovníctva iná koncepcia. Hovoríme o angloamerickej koncepcii účtovníctva, v ktorej dominuje prípadové právo. Regulácia účtovníctva je primárne zverená profesionálnym inštitúciám, čo umožňuje pohotovo reagovať na potreby užívateľov i trhu a nie je pritom deformované daňovým hľadiskom.

Nadnárodná úprava účtovníctva bánk sa nezaobera bežným účtovníctvom, nepredpisuje účtovú osnovu a nerieši ani obsah jednotlivých účtov. V takom prípade sa účtovné jednotky riadia národnou úpravou, ktorá nadnárodnú úpravu účtovníctva dopĺňa. Nadnárodná úprava účtovníctva dáva predovšetkým prednosť obsahu pred formou.

Na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1606/2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem v znení neskorších predpisov je nadnárodná úprava účtovníctva bánk obsiahnutá v Medzinárodných štandardoch pre finančné vykazovanie.

Medzinárodné štandardy pre finančné vykazovanie (angl. *International Financial Reporting Standards*, IFRS) od roku 2002 nahrádzajú Medzinárodné účtovné štandardy (angl. *International Accounting Standards*, IAS). Nenahradené IAS sú do dnes v platnosti. Cieľom IFRS je zjednotiť medzinárodné účtovné štandardy na úrovni zostavovania účtovnej závierky a vytvoriť jej porovnateľnosť v najväčšej možnej miere na celom svete.

V širšom zmysle sa dá systém IFRS charakterizovať ako súhrnné označenie nasledujúcich bodov, ktoré prijíma Výbor pre Medzinárodné účtovné štandardy (IASB):

- Medzinárodné účtovné štandardy (IAS v užšom zmysle),
- Medzinárodné štandardy finančného vykazovania (IFRS v užšom zmysle),
- interpretácie Stáleho interpretačného výboru.
- interpretácie Výboru pre interpretácie Medzinárodného finančného vykazovania.

V užšom zmysle sa dá IFRS charakterizovať ako pomenovanie všetkých účtovných štandardov z Medzinárodných štandardov finančného vykazovania v širšom zmysle prijatých od roku 2002.

2 CIEĽ DIPLOMOVEJ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

Výsledok hospodárenia banky je dôležitý finančný ukazovateľ vyjadrujúci mieru úspešnosti a efektívnosti zhodnotenia vloženého kapitálu, ktorý závisí od zaúčtovaných nákladov a výnosov banky za účtovné obdobie.

Cieľom diplomovej práce je prezentácia výnosov a nákladov konkrétnej komerčnej banky pôsobiacej na Slovensku ako aj analýza zisteného výsledku hospodárenia a následné vykazovanie výsledku hospodárenia vo finančných výkazoch bankových inštitúcií. Záverečná práca sa zaoberá problematikou zostavovania výkazu komplexného výsledku, ktorý je v súlade s národnou ako i nadnárodnou legislatívou pre banky pôsobiace na Slovensku

Vzhľadom na vytýčený cieľ je potrebné zadefinovať jednotlivé čiastkové ciele, ktoré napomôžu k efektívnemu výsledku:

- oboznámenie sa s jednotlivými zložkami výsledku hospodárenia uvedených vo výkaze komplexného výsledku hospodárenia;
- percentuálne zobrazenie zmeny hodnôt jednotlivých zložiek výsledku hospodárenia za dve sledované obdobia;
- analýza vzniku zmien hodnôt daných zložiek výsledku hospodárenia;
- analýza vzniku zmeny v hodnotách výsledku hospodárenia v dvoch vybraných, po sebe nasledujúcich obdobiach;
- analýza segmentového výkazníctva komerčnej banky

Informácie prezentované v diplomovej práci sme získali predovšetkým z opatrení MF SR, ako aj z platného zákona o bankách a platného zákona o účtovníctve. Zdrojom informácií bola aj odborná literatúra, ktorá sa týkala danej problematiky. Potrebné informácie pre komparáciu finančných výkazov komerčných bánk uvedených v praktickej časti budeme čerpať zo zverejnenej výročnej správy a účtovnej závierky komerčnej banky.

Použitie metód sme podriadili naplneniu určených cieľov, charakteru a spôsobu spracovania danej témy práce, a tiež dostupnosti odbornej literatúry ako i potrebných informácií poskytnutých vo výkazoch konkrétnej komerčnej banky. Použili sme niekoľko

metód skúmania pre dosiahnutie stanoveného cieľa, pričom sme použili systémový prístup získania údajov.

Prostredníctvom metódy analýzy sme rozčlenili celok na jednotlivé časti v prípade identifikácie špecifik konkrétnej komerčnej banky, ako i charakteristike a výbere konkrétnych právnych noriem, ktoré sa týkali účtovníctva banky.

Metódu syntézy sme využili pri zlučovaní nadobudnutých poznatkov, aby sme z jednotlivých častí vytvorili ucelený obraz o vykazovaní nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia konkrétnej komerčnej banky.

Pomocou metódy dedukcie sme spracovali znalosti a poznatky, ktoré sme nadobudli z odbornej literatúry a využili sme ich pri riešení problémov analýzy nákladov a výnosov komerčných bánk.

Pomocou grafickej metódy sme prehľadne objasnili zložky vybraných položiek nachádzajúcich sa vo výkaze komplexného výsledku konkrétnej komerčnej banky, porovnávajúce dve po sebe nasledujúce obdobia.

Pre účely diplomovej práce sme zvolili banku Všeobecná úverová banka, a. s. (ďalej len „banka VÚB“). V roku 1990 jej bolo udelené bankové povolenie a v roku 1992 sa stala akciovou spoločnosťou, ktorá poskytuje retailové a komerčné bankové služby. Sídlo banky VÚB sa nachádza v Bratislave. V roku 2001 kúpila väčšinový podiel finančná skupina Intesa Sanpaolo S. p. A., ktorá je akciovou spoločnosťou sídliacou v Taliansku a stala sa tak konečnou materskou spoločnosťou banky VÚB.

Podľa § 2 zákona č. 483/2001 o bankách vykonáva podľa udeleného bankového povolenia nasledujúce činnosti:

1. prijímanie vkladov;
2. poskytovanie úverov;
3. poskytovanie platobných služieb a zúčtovanie;
4. poskytovanie investičných služieb, investičných činností a vedľajších služieb podľa zákona o cenných papieroch a investovanie do cenných papierov na vlastný účet;
5. obchodovanie na vlastný účet:
 - a) s finančnými nástrojmi peňažného trhu v EUR a v cudzej mene, vrátane zmenárenskej činnosti;

- b) s finančnými nástrojmi kapitálového trhu v EUR a v cudzej mene;
- c) s mincami z drahých kovov, pamätnými mincami a bankovkami, hárkami bankoviek a súbormi obehových mincí;

- 6. správa pohľadávok klienta na jeho účet vrátane poradenstva;
- 7. finančný lízing;
- 8. poskytovanie záruk, otváranie a potvrdzovanie akreditívov;
- 9. poskytovanie poradenských služieb v oblasti podnikania;
- 10. vydávanie CP, účasť na vydávaní CP a poskytovanie súvisiacich služieb;
- 11. finančné sprostredkovanie;
- 12. uloženie vecí;
- 13. prenájom bezpečnostných schránok;
- 14. poskytovanie bankových informácií;
- 15. hypotekárne obchody podľa ustanovenia §67 ods. 1 o bankách;
- 16. funkcia depozitára podľa osobitného predpisu;
- 17. spracúvanie bankoviek, mincí, pamätných bankoviek a mincí;
- 18. vydávanie a správa elektronických peňazí;
- 19. vykonávanie finančného sprostredkovania podľa osobitného predpisu ako samostatný finančný agent v sektore poistenia a zaistenia.

3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA

Banka VÚB zostavila ku dňu 31. decembra 2012 individuálnu účtovnú závierku, ktorá je v súlade s IFRS a IFRIC schválenými Komisiou Európskej únie v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie a rovnako v súlade so zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve a obsahuje potrebné informácie pre výskum mojej diplomovej práce.

Tabuľka č. 1 *Výkaz komplexného výsledku hospodárenia banky VÚB za obdobie končiace sa 31. 12. 2012. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

	2012	2011
Úrokové a obdobné výnosy	481 144	484 924
Úrokové a obdobné náklady	<u>- 144 322</u>	<u>- 131 819</u>
Čisté úrokové výnosy	336 822	353 105
Výnosy z poplatkov a provízií	136 385	135 889
Náklady z poplatkov a provízií	<u>- 56 510</u>	<u>- 53 738</u>
Čisté výnosy z poplatkov a provízií	79 875	82 151
Čistý zisky/strata z finančných operácií	- 25 601	915
Ostatné prevádzkové výnosy	3 408	8 609
Výnosy z dividend	<u>1 281</u>	<u>20 151</u>
Prevádzkové výnosy	395 785	464 931
Mzdy a odmeny zamestnancom	- 88 056	- 93 603
Ostatné prevádzkové náklady	- 79 023	- 81 953
Osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií	- 35 151	
Odpisy nehmotného majetku	- 8 565	- 8 440
Odpisy hmotného majetku	<u>- 15 933</u>	<u>- 15 944</u>
Prevádzkové náklady	- 226 728	- 199 940
Prevádzkový zisk pred tvorbou opravných položiek	169 057	264 991
Opravné položky	<u>- 60 707</u>	<u>- 67 298</u>
Zisk pred zdanením	108 350	197 693
Daň z príjmov	<u>- 22 311</u>	<u>- 40 029</u>
ČISTÝ ZISK ZA ROK	86 039	157 664

Zdroj: Individuálna účtovná závierka banky VÚB za obdobie končiace sa 31. 12. 2012

Z tabuľky môžeme vyčítať, že finančné výsledky banky VÚB sa v roku 2012 oproti roku 2011 zreteľne zhoršili a čistý zisk poklesol takmer o tretinu. Napriek týmto ukazovateľom si banka zachovala rastový potenciál, avšak sa na výsledku hospodárenia odrazila novelizácia zákonov Slovenskej republiky platná od 1. januára 2012 o špeciálnom bankovom odvode¹⁵ ako i jednorazové bankové operácie v súvislosti s cennými papiermi na predaj.

3.1 Výsledok hospodárenia banky v členení na jednotlivé zložky

Pri vyčíslení výsledku hospodárenia za rok 2012 banka VÚB postupovala podľa požiadaviek štandardu **IAS 8 Účtovná politika, zmeny v účtovných odhadoch a chyby**¹⁶ a rozčlenila základné zložky nákladov a výnosov do jednotlivých častí.

3.1.1 Čisté úrokové výnosy

Prvou súhrnnou zložkou vo výkaze komplexného výsledku hospodárenia sú **čisté úrokové výnosy**. V prípade výnosov banky VÚB postupuje podľa štandardu **IAS 18 Výnosy**¹⁷. Vyčíslenie konečného stavu pozostáva z úrokových a obdobných výnosov, od ktorých sú odčítané zodpovedajúce úrokové a obdobné náklady. Nasledujúci graf zobrazuje čiastkové výnosové zložky s prislúchajúcimi hodnotami, ktoré sú zahrnuté

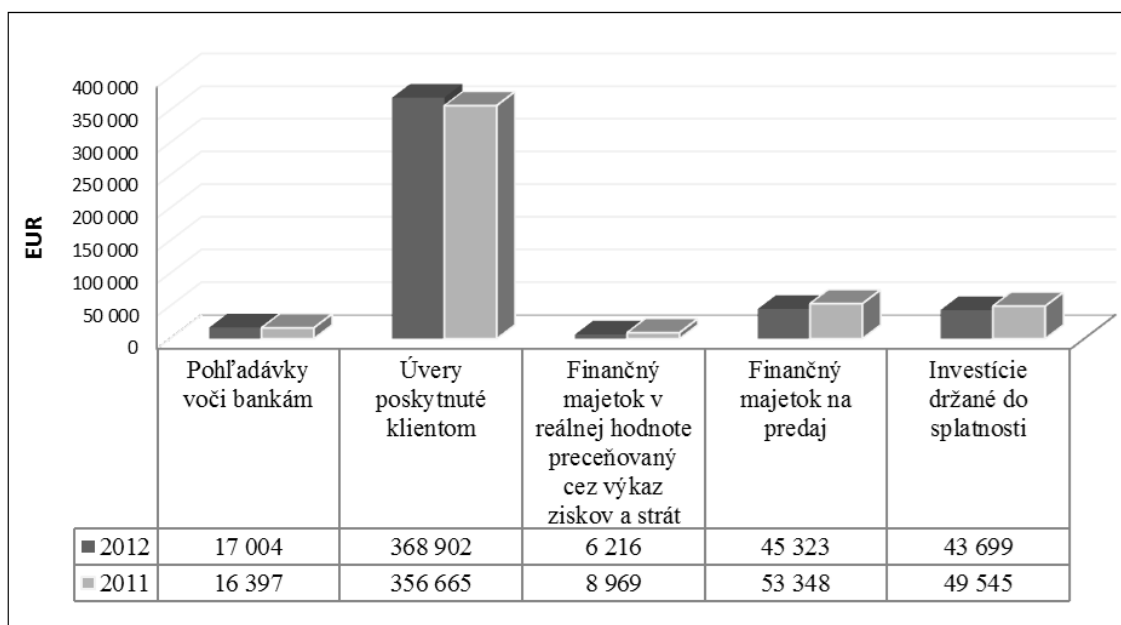
¹⁵ Zákon č. 384/2011, Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií v znení neskorších predpisov

¹⁶ **IAS 8 Účtovná politika, zmeny v účtovných odhadoch a chyby** stanovuje dôležitú podmienku pri zostavovaní výkazu ziskov a strát a to, aby na údaje v nej obsiahnuté bola uplatňovaná konzistentnosť účtovných metód. Vo výkaze ziskov a strát by mali byť vykazované samostatne náklady a výnosy z bežnej finančnej činnosti a ostatné položky nákladov a výnosov mimoriadneho charakteru, pri ktorých nie je predpoklad častého opakovania. Daný štandard ďalej rozoberá zmeny v účtovných odhadoch ako aj zmeny v účtovných metódach a vysvetľuje možnosti opravy chýb, ku ktorým môže dochádzať vo vykazovaní, oceňovaní, prezentovaní alebo zverejňovaní prvkov účtovnej závierky.

¹⁷ Cieľom **ISA 18 Výnosy** je stanovenie spôsobu účtovania určitých druhov výnosov. Výnosom sa rozumie zvýšenie ekonomických úžitkov formou prílevu alebo zvýšenia aktív či zníženia pasív v rámci účtovného obdobia, následkom čoho je zvýšenie vlastného imania iného ako zvýšenia vlastného imania v dôsledku vkladov vlastníkov alebo akcionárov. Všeobecne výnosy zahŕňajú výnosy z bežnej činnosti, iné výnosy i nerealizovaný zisk. Pri účtovaní výnosov je nevyhnutné stanoviť správny okamih, kedy ich má účtovná jednotka vykázať. Napríklad výnosy z bežnej činnosti majú byť vykázané, ak existuje predpoklad zvýšenia ekonomických úžitkov podniku, ktoré je možné spoľahlivo oceniť. Cieľom štandardu je stanovenie okolností splnenia kritérií pre vykázanie výnosov a poskytnutie návodu pre použitie daných kritérií.

do zložky úrokové a obdobné výnosy za dve po sebe nasledujúce účtovné obdobia, a to rok 2011 a 2012.

Graf č. 1 Úrokové výnosy a obdobné výnosy, ktoré sa viažu na jednotlivé zložky majetku banky VÚB. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.

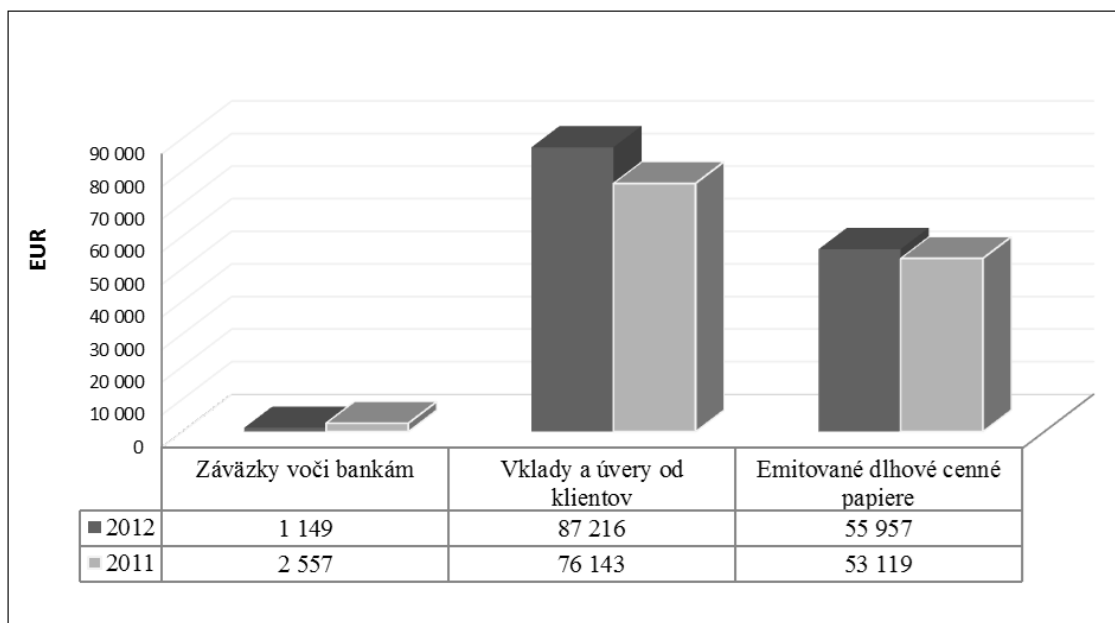
Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

Ako už vyplynulo z výkazu komplexného výsledku banky VÚB, celkové úrokové a obdobné výnosy poklesli v roku 2012 oproti predchádzajúcemu roku o 0,78 %. V podrobnejšom členení zložiek sme zistili nasledujúce zmeny, ktoré spôsobili uvedený pokles celkových úrokových a obdobných výnosov. Výnosové úroky z pohľadávok voči bankám vzrástli o 3,7 %, výnosové úroky z úverov poskytnuté klientom, ktoré tvoria najväčšiu zložku úrokových a obdobných výnosov vzrástli o 3,43 %, úroky z finančného majetku v reálnej hodnote preceňovaný cez výkaz ziskov a strát poklesol až o 30,69 %, zložka úrokov z finančného majetku na predaj poklesla o 15,04 % a výnosové úroky z investícií držaných do splatnosti klesli o 11,8 %.

I napriek recesii, ktorá sužovala v roku 2012 celú ekonomiku v mnoho európskych krajinách, by sa dala situácia banky VÚB v prípade poskytnutých úverov klientov a nadväzných úrokových výnosov zhodnotiť ako veľmi odolnou. Tento rast celkového objemu úverov v hospodárstve sa dá pripísať zotrvačnosti retailových úverov.

Ďalší graf zobrazuje čiastkové nákladové zložky, ktoré sú obsiahnuté v zložke úrokové a obdobné náklady za dve po sebe nasledujúce účtovné obdobia, rok 2011 a 2012. Banka VÚB prezentuje uvedené informácie podľa požiadaviek **IFRS 23 Náklady na prijaté úvery a pôžičky**¹⁸. Hodnoty v našom grafe sú uvedené v kladných číslach pre jednoduchšiu orientáciu, avšak vo výkaze komplexného výsledku hospodárenia sú uvedené s mínusovými znamienkami.

Graf č. 2 *Položky úrokových a obdobných nákladov, ktoré sa viažu na jednotlivé zložky záväzkov banky VÚB. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

Pri porovnávaní jednotlivých zložiek úrokových a obdobných nákladov vyplynuli nasledujúce zmeny. Nákladové úroky z vkladov a úverov od klientov vzrástli o 14,54 % a zložka nákladových úrokov z emitovaných dlhových cenných papierov vzrástli o 5,34 %.

¹⁸ Štandard *IAS 23 Náklady na prijaté úvery a pôžičky* uvádza vysvetlenie pojmu náklady na prijaté úvery a pôžičky ako úroky a ostatné náklady podniku vynaložené pri vypožičaní finančných prostriedkov. Štandard predpisuje dve prístupné alternatívy účtovania daných nákladov. Základným riešením účtovania nákladov na prijaté úvery a pôžičky je ich vykázanie v období, v ktorom sa vynaložia bez ohľadu na aký účel sa úvery a pôžičky použijú. Alternatívne riešenie účtovania nákladov na prijaté úvery a pôžičky prihliada na významne dlhšie obdobie prípravy konkrétneho majetku, pri ktorom sa zdroje pochádzajúce z úverov či pôžičiek využijú. Štandard v tomto prípade uvádza alternatívu vykázania nákladov na prijaté úvery a pôžičky v obstarávacej cene majetku, ktoré priamo súvisia s jeho kúpou, výrobou alebo zhotovením.

Významnú zmenu zaznamenali nákladové úroky zo záväzkov voči bankám. Hoci v percentuálnom vyjadrení ide o vzrast 55,06 % oproti predchádzajúcemu roku, v absolútnom vyjadrení ide o sumu 1 408 tisíc eur. Najväčšou zložkou úrokových a obdobných nákladov tvorí každoročne zložka nákladové úroky z vkladov a úverov od klientov. Celkové úrokové náklady vzrástli o 9,48 %, čo činí 2 772 tisíc eur, za rok 2012 oproti roku 2011.

Na rozdiel od spomaleného trhu úverov a z nich prijatých výnosových úrokov za rok 2012, zaznamenal rýchlejšie tempo rastu trh vkladov. Zlepšená akumulácia vkladov od klientov priniesla banke VÚB tiež zvýšenie nákladových a obdobných úrokov.

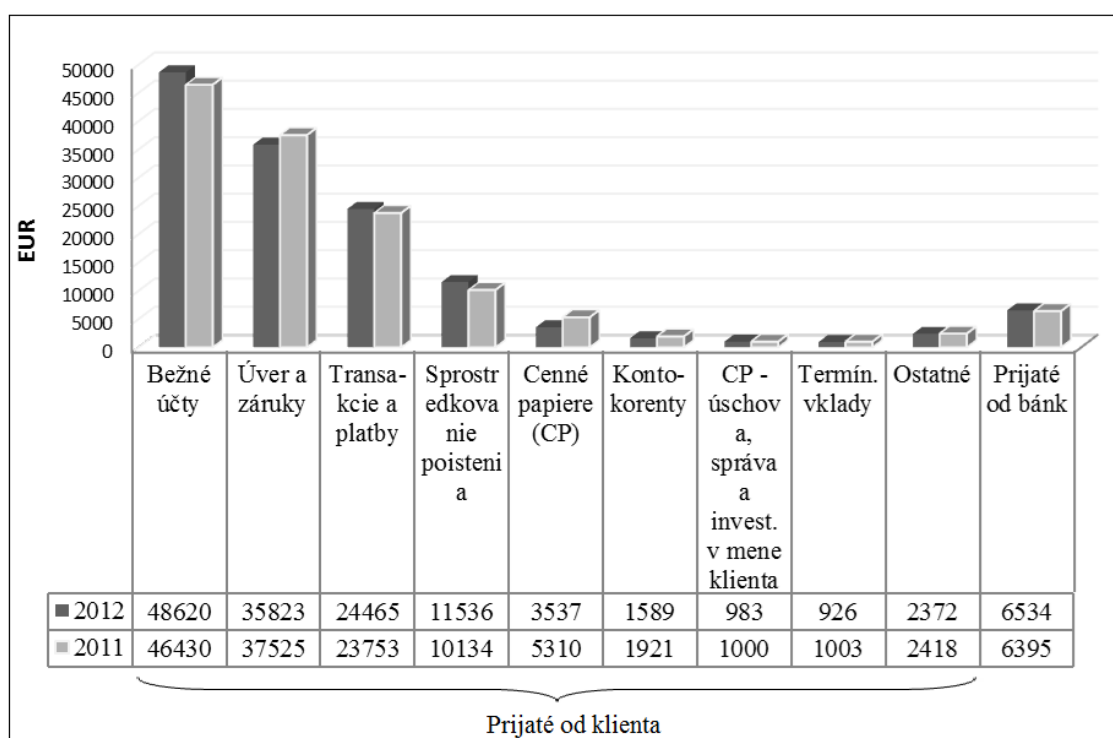
Vyčíslená suma čistých výnosov z úrokov za rok 2012 bola 336 822 tis. eur, čo znamená pokles v roku 2012 oproti predchádzajúcemu roku o 1717 tis. eur, t. j. 4,61 %. Tento pokles bol následkom zvýšených úrokových nákladov o 12 503 tis. eur, t. j. 9,48 % a zároveň zníženie úrokových výnosov o 3 780 tis eur, t. j. 0,78 % oproti minulému roku.

Rýchlejšia tvorba vkladov a pomalšie úverovanie znamenali pre banku VÚB značné zlepšenie likvidity na domácom trhu. Pozitívny obrat v oblasti likvidity však dosiahla na úkor ziskovosti celého bankového sektora. Vysoká konkurencia o finančné zdroje zvýšila nákladové úroky z termínovaných vkladov, zatiaľ čo pokles sadzieb na peňažnom trhu sprevádzal aj pokles výnosových úrokov.

3.1.2 Čisté výnosy z poplatkov a provízií

Ďalšou súhrnnou zložkou vo výkaze komplexného výsledku hospodárenia sú **čisté výnosy z poplatkov a provízií**¹⁹. Ich vyčíslenie pozostáva z výnosov z provízií a poplatkov a prislúchajúcich nákladov vynaložených na provízie a poplatky.

Graf č. 3 *Výnosy z provízií a poplatkov prijatých od klientov a od iných bánk viažuce sa na jednotlivé zložky majetku banky VÚB. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

Banka zaznamenala v roku 2012 pokles vo výnosoch z provízií a poplatkov prijatých od klientov oproti predchádzajúcemu roku v nasledujúcich položkách. Hodnota výnosy z poplatkov z úverov a záruk klesla o 4,54 %, výnosy z poplatkov z cenných papierov klesli až o 33,39 %, výnosy z provízií a poplatkov z kontokorentov klesli o 17,28 %, hodnota výnosov z poplatkov z cenných papierov – úschova, správa a investície

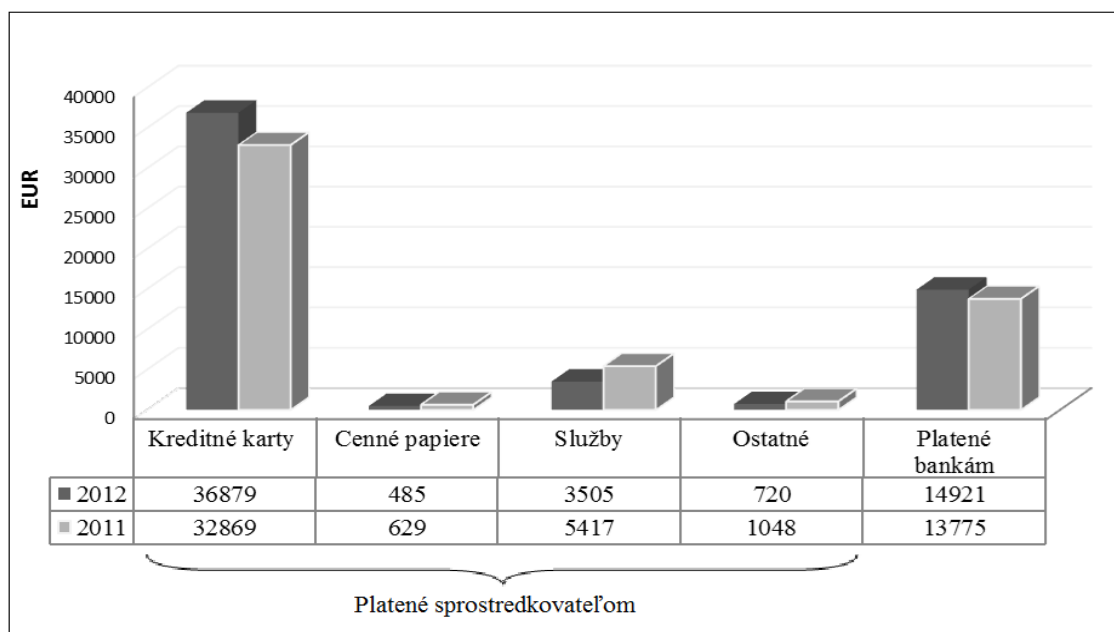
¹⁹ Výnosy z poplatkov a provízií vznikajú pri finančných službách, ktoré banka poskytuje svojim klientom vrátane vedenia účtu, služieb spojených s obchodovaním s cennými papiermi, služieb spojených so správou peňažných prostriedkov, investičného poradenstva, finančného plánovania a služieb investičného bankovníctva, transakcií pri financovaní projektov, ako i služieb spojených so správou majetku pričom sa vzniknuté výnosy z poplatkov a provízií vykazujú k dátumu poskytnutia príslušnej služby.

v mene klienta klesli o 1,70 %, výnosy z poplatkov z termínovaných vkladov o 7,68 % a hodnota zložky ostatné výnosy z provízií a poplatkov poklesla oproti roku 2011 o 1,90 %. Naopak hodnota výnosov z poplatkov z bežných účtov sa zvýšila oproti predchádzajúcemu roku o 4,72 %, výnosy z transakcie a platby vzrástli o 3 %, výnosy z provízií za sprostredkovanie poistenia vzrástli až o 13,83 % a výnosy z provízií a poplatkov prijatých od bánk sa zvýšili o 2,17 %. Celkové výnosy z poplatkov a provízií za rok 2012 sa zvýšili o nebadateľné percento oproti predchádzajúcemu roku, a to konkrétne o 0,37 %, čo predstavuje 496 tisíc eur.

Z grafu číslo 3 možno jednoznačne vyčítať, že najväčší podiel výnosov z provízií a poplatkov v roku 2012 tvorili výnosy z provízií a poplatkov prijatých od klienta z bežných účtov a druhou najväčšou položkou boli výnosy z provízií a poplatkov prijatých od klienta z poskytnutých úverov a záruk. Iba tieto dve zložky tvoria okolo 62 % z celkových uvádzaných výnosov.

Vzhľadom k tomu, že zložka výnosy z poplatkov a provízií je rovnako ako zložka výnosové úroky úzko spätá z poskytnutými úvermi, banka VÚB zaznamenala i v zložke celkové výnosy z poplatkov a provízií nepatrnú zmenu v roku 2012 oproti roku 2011.

Graf č. 4 *Náklady z provízií a poplatkov platených sprostredkovateľom a ostatným bankám, ktoré sa viažu na jednotlivé zložky majetku banky VÚB. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

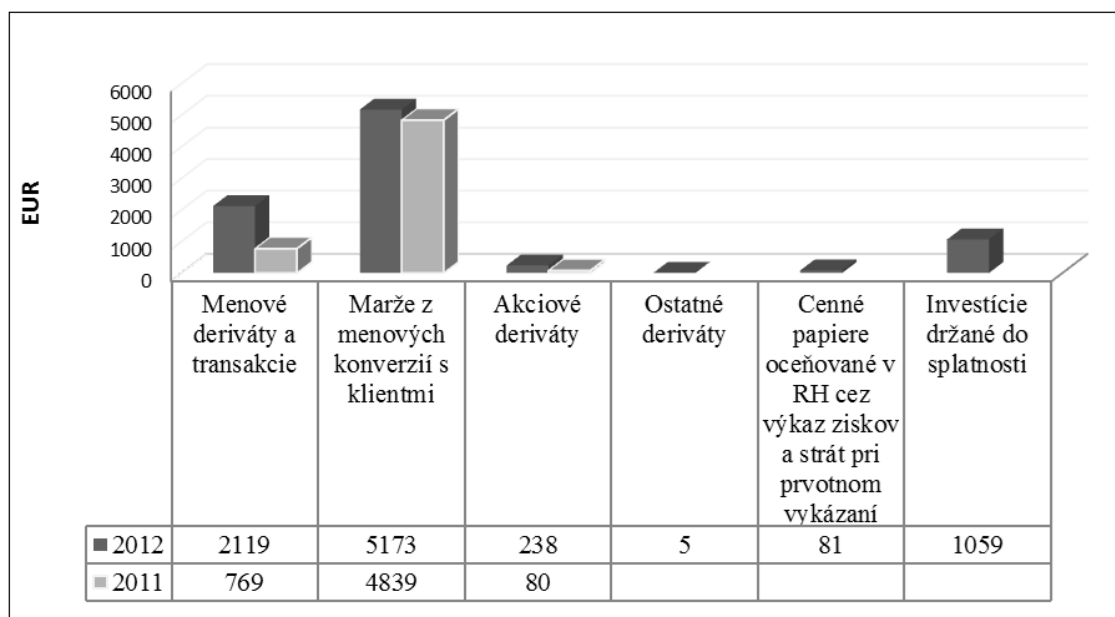
V roku 2012 banka zaznamenala nasledujúce zmeny v jednotlivých nákladových zložkách pripadajúcich na provízie a poplatky platené sprostredkovateľom. V zložke náklady z poplatkov z kreditných kariet vzrástla hodnota o 12,20 %, náklady z provízií a poplatkov z cenných papierov poklesli o 22,89 %, náklady na poplatky a provízie zo služieb klesli až o 35,30 %, zložka ostatné náklady z poplatkov a provízií sa znížila o 31,30 %. Náklady na provízie a poplatky platené ostatným bankám vzrástli v roku 2012 oproti roku 2011 o 8,32 %. Hodnota celkových nákladov z poplatkov a provízií vzrástla o 5,16 %, čo predstavuje 2 772 tisíc eur.

Celkové výnosy z poplatkov a provízií prevyšovali celkové náklady z poplatkov a provízií o viac ako 141 %. Z tohto dôvodu vznikli banke VÚB za rok 2012 čisté výnosy z poplatkov a provízií vo výške 79 875 tisíc eur. Oproti predošlému roku to znamenalo pokles čistých výnosov z poplatkov a provízií o 2 276 tisíc eur. V percentuálnom vyjadrení ide o pokles o 2,77 %. Banka VÚB je v zložke celkových výnosov z poplatkov a provízií značne profitujúca a môžeme preto konštatovať, že navzdory nepriaznivým externým podmienkam v roku 2012 oproti roku 2011, banka VÚB obstála celkom dobre.

3.1.3 Čistý zisk (strata) z finančných operácií

Ďalšia čiastková položka, ktorá sa nachádza vo výkaze komplexného výsledku banky VÚB je **čistý zisk (strata) z finančných operácií**. V tejto časti banka vykázala zisky a straty z nákupov, predajov a zo zmien v reálnej hodnote finančného majetku a záväzkov vrátane cenných papierov a derivátov, ktoré banke vznikli v roku 2012 v porovnaní s rokom 2011. Zahŕňa tiež výsledok zo všetkých transakcií v cudzej mene. V súvislosti s finančnými operáciami sú uvedené menové, akciové, úrokové a ostatné deriváty. Ďalšími zložkami sú emitované dlhové cenné papiere, investície držané do splatnosti alebo finančný majetok na predaj. Hodnoty zložiek, ktoré sú obsiahnuté v čistom zisku popri prípade strate z finančných operácií sme uviedli pre prehľadnejšie zobrazenie v dvoch nasledujúcich grafoch.

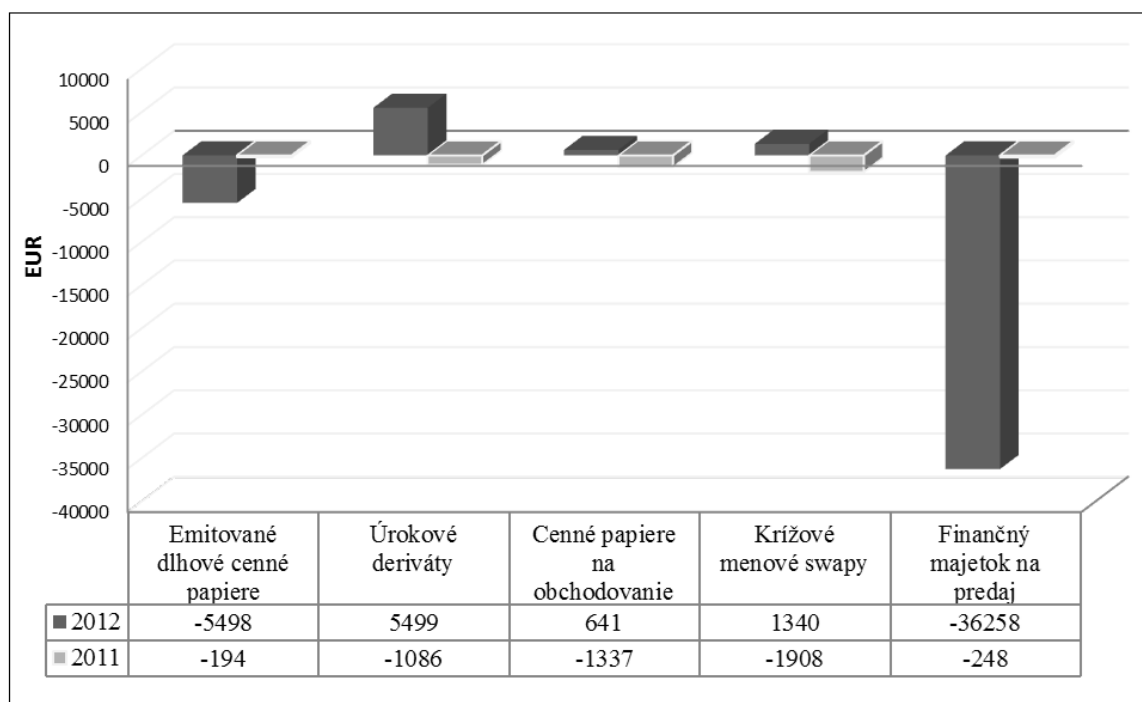
Graf č. 5 Čistý zisk (strata) z finančných operácií I. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.

Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

Zložka menovité deriváty a transakcie zaznamenala zisk v roku 2012 oproti predchádzajúcemu roku vo výške 1 350 tisíc eur, čo je v percentuálnom vyjadrení 175,55 %. Zisk z marže z menových konverzií s klientmi sa zvýšil o 6,90 %, a zisk z akciových derivátov vzrástol o 197,50 %, čo v absolútnej hodnote znamená 158 tisíc eur. Ostatné deriváty, cenné papiere oceňované v reálnej hodnote cez výkaz ziskov a strát pri prvom vykázaní a investície držané do splatnosti boli vykázané v roku 2012 vo výkaze komplexného výsledku hospodárenia banky VÚB po prvýkrát.

Graf č. 6 Čistý zisk (strata) finančných operácií II. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.

Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

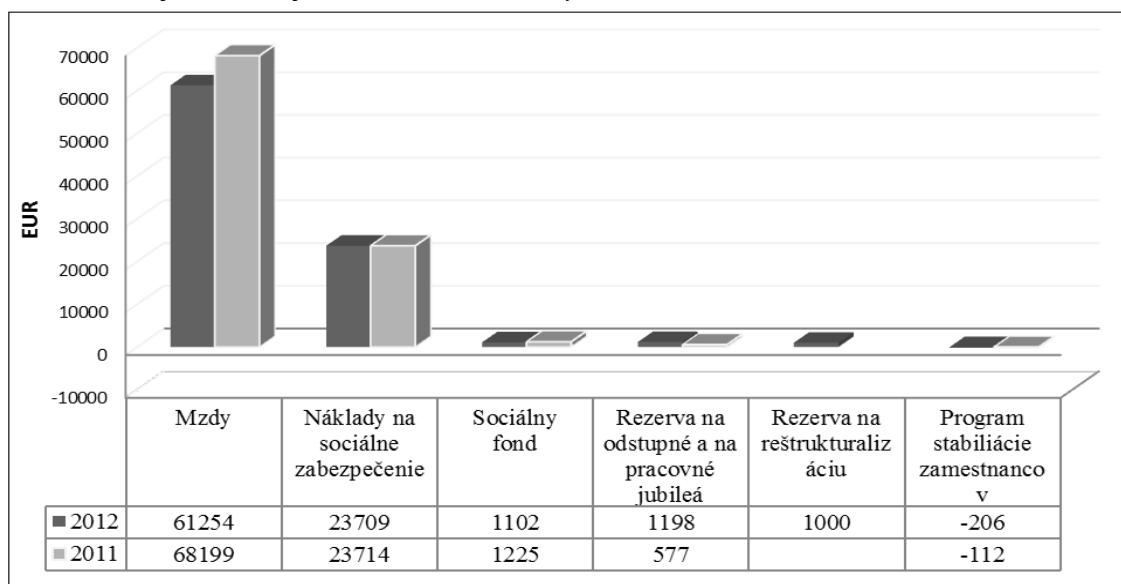
Banka zaznamenala výrazný pokles hodnoty finančný majetok na predaj v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Strata sa zvýšila až o 14 520,16 %, v absolútnom vyjadrení ide o sumu 36 010 tisíc eur. Zložka strata z emitovaných dlhových cenných papierov zaznamenala nárast o 2 734,01 %, zložka strata z úrokových derivátov sa v roku 2012 dostala oproti roku 2011 do zisku a ich hodnota vzrástla o 606,35 %, cenné papiere na obchodovanie tiež vykazovali ku koncu roku 2012 zisk a ich hodnota vzrástla o 147,94 % a krížové menové swapy sa zo straty v roku 2011 vyšplhali do zisku, čo znamenalo 170,23 % nárast. Celkovo banka VÚB za rok vykázala čistú stratu z finančných operácií v hodnote 25 601 tisíc eur. V percentuálnom vyjadrení to znamená pokles o 2 897 % oproti roku 2011 a v absolútnom vyjadrení ide o pokles o 24 686 tisíc eur.

Najväčšou zložkou, ktorá značne ovplyvnila i výsledok hospodárenia bola strata z finančného majetku na predaj. Nerealizovaná strata vyplynula z predaja zahraničných cenných papierov z portfólia cenných papierov určených na predaj, pričom je nutné podotknúť, že išlo o jednorazovú záležitosť.

3.1.4 Mzdy a odmeny zamestnancov

Prvou zložkou v časti prevádzkové náklady vo výkaze komplexného výsledku hospodárenia banky VÚB je súhrnná zložka **mzdy a odmeny zamestnancov**, ktoré sú prezentované podľa požiadaviek štandardu **IAS 19 Zamestnanecké požitky**²⁰. Podrobné členenie danej zložky je uvedené v nasledujúcom grafe, ktorý je pre prehľadnejšie zobrazenie uvedený v inverzných hodnotách. Mzdy zamestnancov znamenajú pre účtovnú jednotku náklad, ktorý v grafe uvádzam v plusových hodnotách. Zložka program stabilizácie zamestnancov je uvedená s mínusovým znamienkom, ktoré znamená v tomto prípade zníženie nákladov účtovnej jednotke v súhrnnej zložke mzdy a odmeny zamestnancov.

Graf č. 7 Mzdy a odmeny zamestnancov. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.

Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

²⁰ Štandard **IAS 19 Zamestnanecké požitky** určuje zamestnávateľom možnosti účtovania a zverejňovania zamestnaneckých požitkov, pričom zamestnaneckým požitkom sa rozumie akákoľvek forma protihodnoty poskytnutá zamestnancovi za ním uskutočnených služieb. Zamestnávateľ je povinný vykázať záväzok voči zamestnancovi za službu, ktorý bude vyplatený v budúcnosti a vykáže náklad v čase, kedy spotrebúva ekonomický úžitok plynúci zo služieb realizovaných zamestnancom. Kategórie zamestnaneckých požitkov, ktoré štandard identifikuje: a) krátkodobé zamestnanecké požitky (mzdy, platy, platená ročná dovolenka, podiely na zisku atď.); b) požitky po skončení zamestnania (peniaze, iné formy dôchodku, životné poistenie a zdravotná starostlivosť po skončení zamestnania); c) ostatné dlhodobé zamestnanecké požitky (nárok na voľno stálych zamestnancov, požitky za dlhodobú službu, pri výročiach, nárok na voľno pri nečerpaní voľna počas viacerých období atď.); d) požitky z ukončenia zamestnaneckého pomeru. Štandard sa ďalej zaoberá charakteristikou jednotlivých kategórií, pričom stanovuje pre každý typ zamestnaneckých požitkov osobitné požiadavky na ich oceňovanie, zverejňovanie a vykazovanie.

Pre bližšiu informovanosť banka VÚB vykázala ku koncu roku 2012 celkový počet zamestnancov vo výške 3 518 zamestnancov. Ku koncu roku bol celkový počet zamestnancov o 25 zamestnancov viac, a to 3 543 zamestnancov. Nákladová položka mzdy klesla za rok 2012 oproti predchádzajúcemu roku o 10,18 %. Náklady na sociálne zabezpečenie zaznamenali minimálny pokles o 0,02 % a náklady na sociálny fond v priamej nadväznosti na nákladovú zložku mzdy klesli podobne o 10,04 %. Obrovské navýšenie nákladov zaznamenala zložky rezerva na odstupné a na pracovné jubileá o 107,63 % a v roku 2012 banka VÚB vytvorila novú rezervu na reštrukturalizáciu v hodne 1 milióna eur, prostredníctvom ktorej plánuje pokryť náklady súvisiace so zmenami v organizačnej štruktúre počas roka 2013. Program stabilizácie zamestnancov zaznamenal zníženie v roku 2012 oproti roku 2011 daných nákladov o 83,93 %. Súhrnná zložka mzdy a odmeny zamestnancov v roku 2012 zaznamenala pokles nákladov o 5,63 % oproti predchádzajúcemu roku. V absolútnych hodnotách to znamená 5 547 tisíc eur.

Vzhľadom na finančnú krízu v roku 2012 môžeme z uvedených skutočností konštatovať, že banka VÚB napriek vzrastajúcemu stavu zamestnancov ponížila mzdy zamestnancov, pričom dopredu rátala s ich nespokojnosťou a pripravila sa vo veľkej miere na masové výpovede z pracovného pomeru.

3.1.5 Ostatné prevádzkové náklady

Druhou zložkou v časti prevádzkové náklady je súhrnná položka **ostatné prevádzkové náklady**. V uvedenej zložke banka zoskupuje všetky náklady, ktoré sa netýkajú hlavnej činnosti banky. Podrobné zobrazenie obsahu ostatných prevádzkových nákladov je uvedené v tabuľke číslo 2.

Tabuľka č. 2 *Ostatné prevádzkové náklady. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

	2012	2011	Zmena
Služby vzťahujúce sa na budovy	- 14 966	- 13 848	8,07 %
Údržba IT systémov	- 12 433	- 11 151	11,50 %
Poštovné a telekomunikačné služby	- 9 912	- 9 546	3,83 %
Reklama	- 7 972	- 7 286	9,42 %
DPH a ostatné dane	- 7 255	- 5 912	22,72 %
Služby vzťahujúce sa na zariadenia	- 6 783	- 6 849	- 0,96 %
Príspevok do Fondu ochrany vkladov	- 4 556	- 8 562	- 46,79 %
Bezpečnostné služby	- 3 530	- 3 678	- 4,02 %
Kancelárske potreby	- 3 492	- 2 656	31,48 %
Odborné služby	- 1 520	- 2 837	- 46,42 %
Poistenie	- 868	- 776	11,86 %
Služby tretích strán	- 647		
Cestovné	- 633	- 631	0,32 %
Školenia	- 603	- 684	- 11,84 %
Prepravné	- 535	- 531	0,75 %
Manká a škody	- 484	- 215	125,12 %
Audit	- 473	- 583	- 18,87 %
Zaplatené súdne spory	- 324	- 583	- 44,43 %
Rezerva na súdne spory	- 164	- 782	- 79,03 %
Ostatné prevádzkové náklady	<u>- 1 873</u>	<u>- 4 843</u>	- 61,33 %
Ostatné prevádzkové náklady	- 79 023	- 81 953	- 3,58 %

Zdroj: Individuálna účtovná závierka banky VÚB za obdobie končiacie sa 31. 12. 2012

Banka VÚB v roku 2012 v porovnaní s predchádzajúcim účtovným obdobím dosiahla zníženie ostatných prevádzkových nákladov o 2 930 tisíc, čo predstavuje zníženie o 3,58 % a môžeme to hodnotiť ako úsporné riešenia v čase krízy.

Zložka **osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií** je tvorená podľa novelizovaného zákona o osobitnom odvode. Banky pôsobiace na Slovensku sú od 1. januára 2012 povinné odvádzať bankový odvod vo výške 0,4 % p. a. stavu vybraných záväzkov. Daný bankový odvod sa rozlišuje vo výkaze komplexného výsledku a je splatný na začiatku kvartálu. Odvod banky VÚB za posledný kvartál roku 2012 zahŕňa

i mimoriadny odvod vo výške 0,1 % stavu finančných záväzkov vykázaných v individuálnej účtovnej závierke banky za rok 2011. Výška osobitného odvodu vybraných finančných inštitúcií zaťažuje banku VÚB vo vzťahu ku konkurencii, ale rozšírenie odvodovej základne výrazne zasiahlo najmä jej ziskovosť. Osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií je uvedený vo výkaze komplexného výsledku vo výške 35 151 tisíc eur, čo predstavoval jeden z najvyšších na trhu za rok 2012.

3.1.6 Opravné položky

Pri zisťovaní čistého prevádzkového zisku banka musí vykázať **opravné položky**²¹ tvorené k pohľadávkam voči bankám, úverom poskytnutým klientom, investíciám držaných do splatnosti ako i hmotnému a ostatnému majetku. Opravné položky tiež zahŕňajú tvorbu alebo rozpustenie záväzkov na finančné záruky a záväzky, tvorbu a rozpustenie opravných položiek k odpísanému majetku a čiastkové rozdelenie opravných položiek sa nachádza v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 3 *Opravné položky. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

	2012	2011
Čistá tvorba opravných položiek	- 53 204	- 67 679
Čistá tvorba/rozpustenie záväzkov na finančné záruky, záväzky	- 3 144	2 860
	- 56 348	- 64 819
Nominálna hodnota odpísaného/predaného majetku	- 75 707	- 48 649
Príjmy z odpísaného/predaného majetku	17 427	10 204
	- 58 280	- 38 445
Rozpustenie opravných položiek k odpísanému majetku	53 921	35 966
Opravné položky	- 60 707	- 67 298

Zdroj: Individuálna účtovná závierka banky VÚB za obdobie končiac sa 31. 12. 2012

²¹ Banka VÚB preveruje úvery poskytnuté klientom ku každému dátumu zostavenia účtovnej závierky, aby mohla posúdiť potrebu vykázania špecifických opravných položiek vo výkaze komplexného výsledku hospodárenia. Je nevyhnutné, aby manažment posúdil odhad výšky a načasovania budúcich peňažných tokov pri stanovení potrebnej výšky opravných položiek.

Na základe takto vykázaných opravných položiek môžeme konštatovať, že sa výsledná hodnota súhrnných opravných položiek vykázaných vo výkaze komplexného výsledku za rok 2012 znížila oproti roku 2011 o 9,79 %, teda o 6 591 tisíc eur.

Výpočet opravných položiek je citlivý na zmenu vstupných parametrov, akými môžu byť napríklad rating klienta alebo pravdepodobnosť jeho zlyhania pri splácaní záväzkov voči banke VÚB. Akákoľvek zmena parametrov má za následok vykázanie inej výšky opravných položiek vo výkaze komplexného výsledku hospodárenia. Budúce udalosti ako aj ich vplyv sa nedajú nikdy určiť s úplnou istotou. Podobne uskutočnené účtovné odhady vyžadujú posúdenie, pričom odhady použité pri zostavovaní účtovnej závierky sa menia v prípade nových okolností, skúsenosti, nadobudnutých nových informácií, alebo pri zmene podnikateľského prostredia, v ktorom banka pôsobí. Preto sa môžu líšiť skutočné výsledky od odhadovaných.

3.1.7 *Daň z príjmov*

Povinnosťou banky je upraviť výsledok hospodárenia v prípade dosiahnutia zisku pred zdanením na základ dane z príjmov. Preto je vo výpočte čistého zisku za rok 2012, ktorý obsahuje výkaz komplexného výsledku hospodárenia banky VÚB poslednou zložkou vyčíslená **daň z príjmov**. Banka VÚB postupuje podľa štandardu **IAS 12 Dane z príjmov**²². Tabuľka číslo 4 obsahuje základný výpočet dane z príjmov, ktorá sa skladá zo splatnej dane z príjmov a odloženej dane z príjmov.

²² Štandard **IAS 12 Dane z príjmov** sa uplatňuje pri účtovaní splatnej dani ako i odloženej daňovej pohľadávke alebo záväzku. Spôsob výpočtu splatnej dane určuje národná daňová legislatíva. Pri riešení vykazovania splatnej dani platí pravidlo, že ak je dôsledkom dane výsledková transakcia účtuje sa výsledkovo, a ak je dôsledkom dane transakcia vykázaná vo vlastnom imaní, je účtovaná do vlastného imania. Napriek tomu, že sa splatná daň stanovuje a platí až po konci účtovného obdobia je potrebné, aby bola sledovaná priebežne a jej výška sa vyčíslovala vždy pri príležitosti zostavenia priebežných účtovných závierok. Štandard sa ďalej zaoberá problematikou daňového základu ako aj odpočítateľných dočasných rozdielov, alebo rieši určovanie a vykazovanie odloženej daňovej pohľadávky a odloženého daňového záväzku.

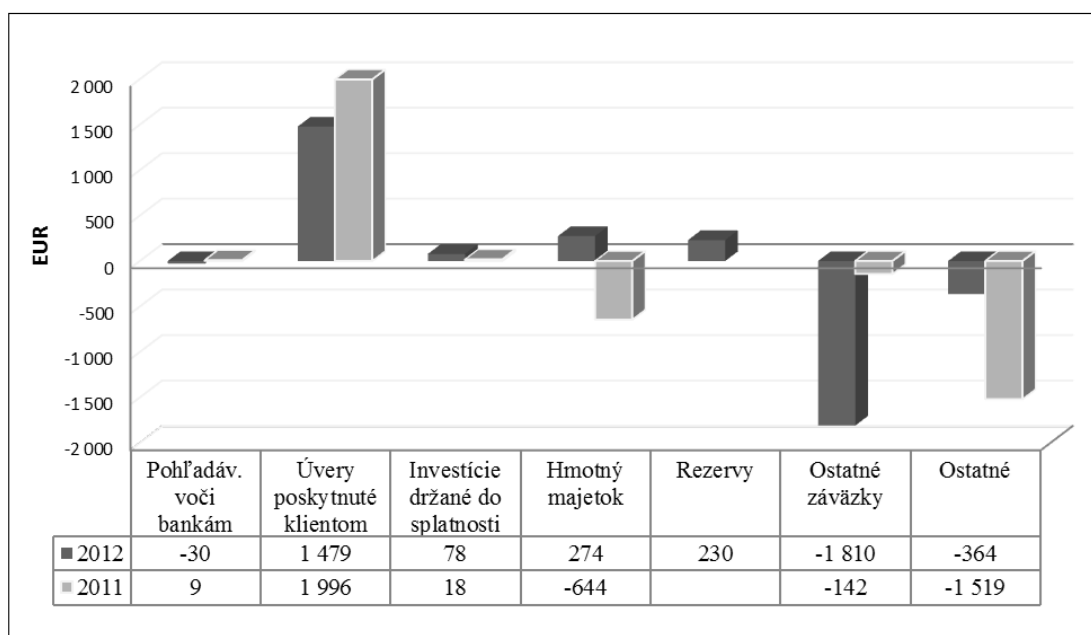
Tabuľka č. 4 *Daň z príjmov. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

	2012	2011
Splatná daň z príjmov	- 22 168	- 39 747
Odložená daň z príjmov	<u>-143</u>	<u>- 282</u>
Daň z príjmov	- 22 311	- 40 029

Zdroj: Individuálna účtovná závierka banky VÚB za obdobie končiace sa 31. 12. 2012

Výpočet dane z príjmov sa riadi daňovou legislatívou platnou v Slovenskej republike. Pre rok 2011 aj 2012 bola daň z príjmov 19 %. V prípade odloženej dane z príjmov v roku 2012, účtovná jednotka použila podľa novelizovaného zákona o dani z príjmov daňovú sadzbu vo výške 23 %. Nasledujúci graf zobrazuje štruktúru odloženej dane z príjmov pre banku VÚB.

Graf č. 8 *Odložená daň z príjmov. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

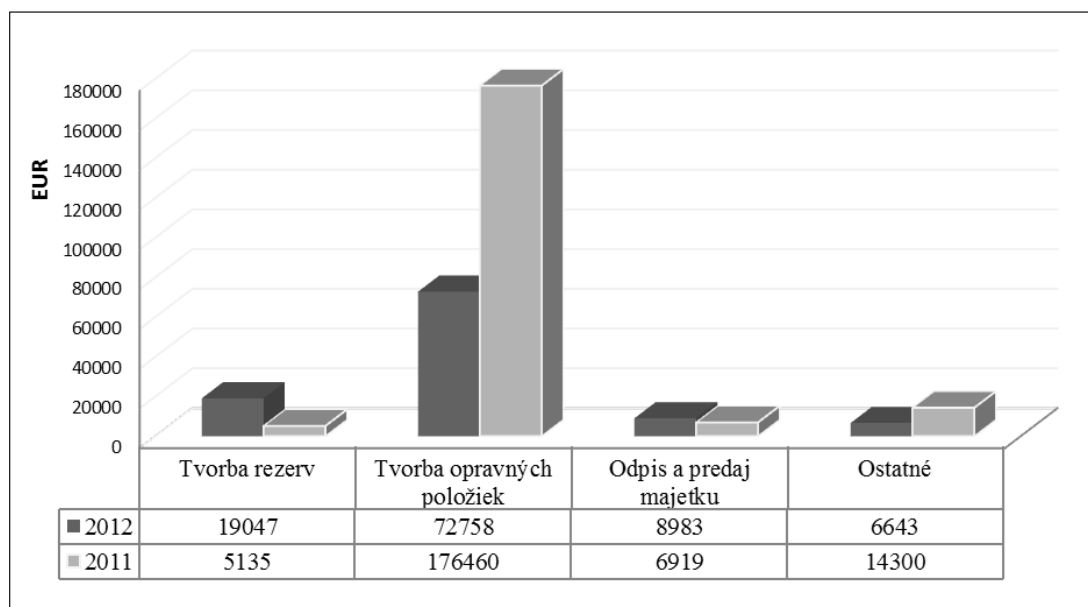
Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

Významné zmeny v roku 2012 zaznamenali zložky odložená daň z príjmov z ostatných záväzkov a odložená daň z príjmov zo zložky ostatné, ktoré si výrazným spôsobom vystriedali pozície. Pohľadávky voči bankám zaznamenali pokles v roku 2012, kedy vznikol odložený daňový záväzok oproti predchádzajúcemu roku, v ktorom táto položka vykazovala odloženú daňovú pohľadávku. Zmena predstavovala 433,33 %,

v absolútnom vyjadrení bol rozdiel v sume 39 tisíc eur. Zložka úvery poskytnuté klientom sa znížila o 25,90 %, čo v absolútnych hodnotách predstavuje až 517 tisíc eur, odložená daňová pohľadávka z investícií držaných do splatnosti sa zvýšila v roku 2012 o 333,33 % a zložka hmotný majetok zaznamenala pokles o 142,55 % oproti roku 2011. V roku 2012 vznikla prvýkrát odložená daňová pohľadávka z položky rezervy v hodnote 230 tisíc eur. Odložený daňový záväzok zo zložky ostatné záväzky sa v roku 2012 zvýšil o 1 174,65 %, čo predstavuje v absolútnych hodnotách sumu 1 668 tisíc eur a odložený daňový záväzok zo zložky ostatné poklesol v roku 2012 o 76,04 % oproti predchádzajúcemu roku. Súhrnne zložka odložená daň z príjmov predstavovala odložený daňový záväzok, ktorý sa v roku 2012 znížil oproti predchádzajúcemu roku o 139 tisíc eur. V percentuálnom vyjadrení to predstavuje zmenu 49,29 %.

Výpočet splatnej dane z príjmov ovplyvňuje i štruktúra nedaňových nákladov a nedaňových výnosov, ktoré vplývajú na zisk pred zdanením. Nasledujúce dva grafy vysvetľujú členenie nedaňových zložiek, ktoré upravujú zdaniteľný zisk.

Graf č. 9 *Vplyv nedaňových nákladov pri určovaní zdaniteľného zisku. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

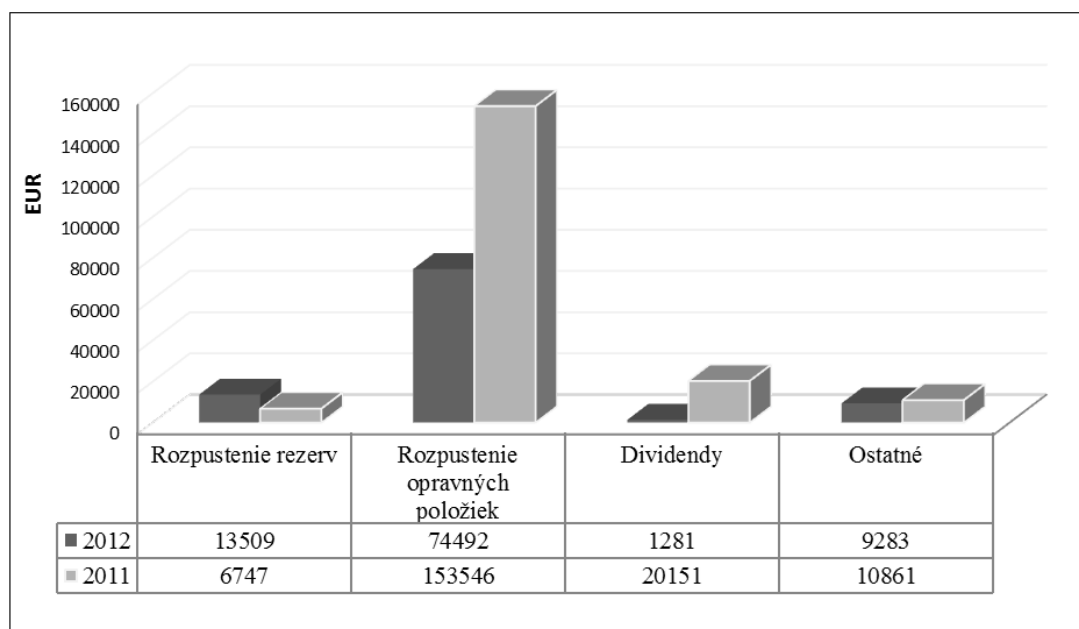
Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

Výrazná zmena v roku 2012 nastala v zložke nedaňových nákladov v tvorbe opravných položiek, kde bol pokles o 58,77 %, čo predstavuje 103 702 tisíc eur. Oproti tomu menej výrazné zmeny nastali v roku 2012 v porovnaní s rokom 2011 v nedaňových

zložkách nákladov tvorba rezerv, a to nárast 270,93 %, v absolútnych hodnotách 13 912 tisíc eur, hodnota nedaňových odpisov a predaju majetku vzrástla o 29,83 % a nedaňová zložka ostatné klesla o 53,55 %. Súhrnná zložka nedaňových nákladov za rok 2012, ktorá sa pripočítala k zisku pred zdanením celkovo poklesla oproti predchádzajúcemu roku o 47,03 %. V absolútnych hodnotách predstavuje táto zmena zníženie o 95 383 tisíc eur.

Štruktúra nedaňových výnosov, ktoré ovplyvňujú zdaniteľný zisk je zobrazený v grafe číslo 10. Napriek tomu, že nedaňové výnosy znižujú zisk pred zdanením v grafe sú uvedené v kladných číslach pre prehľadnejšie zobrazenie.

Graf č. 10 *Vplyv nedaňových výnosov pri určovaní zdaniteľného zisku. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

Podobne ako u nedaňových nákladov môžeme z grafu zreteľne vyčítať, že najväčšie zmeny zaznamenala banka VÚB v roku 2012 oproti predošlému účtovnému obdobiu zložka nedaňových výnosov rozpustenie opravných položiek. Ide o pokles o 79 054 tisíc eur, čo v percentuálnom zobrazení predstavuje 51,49 %. Položky nedaňových výnosov rozpustenia rezerv sa zvýšila o 100,22 %, hodnota dividend klesla o 93,64 % a zložka ostatné poklesla o 14,53 %. Súhrnné nedaňové výnosy poklesli o 48,48 %, 92 740 tis. eur.

Po objasnení jednotlivých zložiek, ktoré sú nevyhnutné pri výpočte splatnej dane z príjmov banky VÚB za rok 2012 je v tabuľke číslo 5 uvedený podrobný výpočet dane z príjmov.

Tabuľka č. 5 *Daň z príjmov banky VÚB. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

	2012		2011	
	Daňový základ	Daň 19 %	Daňový základ	Daň 19%
Zisk pred zdanením	108 350	- 20 587	197 693	- 37 562
Vplyv nedaňových nákladov	107 431	- 20 412	202 814	- 38 535
Vplyv nedaňových výnosov	- 98 565	18 727	- 191 305	36 349
Úprava splatnej dane minulých období	- 505	96	- 379	72
Zrážková daň platená do zahraničia-zúčtovanie preddavkov	- 42	8	374	- 71
Splatná daň z príjmov	116 669	- 22 168	209 197	- 39 747
Odložená daň z príjmov s použitím sadzby 23 % v roku 2012		- 143		- 282
Daň z príjmov		- 22 311		- 40 029

Zdroj: Individuálna účtovná závierka banky VÚB za obdobie končiacie sa 31. 12. 2012

V tabuľke sú uvedené čiastkové daňové základne, z ktorých je následne počítaná daň z príjmov s použitím platnej sadzby 19 % pre rok 2011 a rok 2012. Pre odloženú daň z príjmov sme v roku 2012 použili sadzbu 23 %.

Banka VÚB zaznamenala v roku 2012 oproti predchádzajúcemu účtovnému obdobiu zmenu v zložke splatná daň z príjmov vo výške 17 579 tisíc eur, čo predstavuje pokles o 44,23 %. Konečná položka daň z príjmov sa v roku 2012 oproti roku 2011 znížila v absolútnej hodnote vo výške 17 718 tisíc eur, t. j. pokles o 44,26 %.

Efektívna daň vyjadruje percentuálny podiel výslednej dane z príjmov na výsledku hospodárenia pred zdanením za dané účtovné obdobie. Banka VÚB dosiahla za rok 2012 hodnotu efektívnej dane 20,59 % a za rok 2011 dosiahla efektívnu daň vo výške 20,25 %.

3.2 Segmentové vykazovanie komerčnej banky

Podľa požiadaviek **IFRS 8 Prevádzkové segmenty**²³ banka VÚB prezentuje informácie o segmentoch vzhľadom na prevádzkové segmenty na základe štruktúry vedenia a interného výkazníctva.

Banka VÚB vykazuje tieto tri hlavné prevádzkové segmenty:

- Retailové bankovníctvo,
- Korporátne bankovníctvo,
- Central Treasury.

Retailové bankovníctvo

Banka VÚB tento segment ďalej člení na:

- *Fyzické osoby* – zahŕňajú všetky domácnosti bez ohľadu na výšku príjmov spotrebiteľa. Banka poskytuje klientom najmä služby spojené s vedením bežných i terminovaných účtov a hypotekárnych i bezúčelových úverov.
- *Živnostníci a malé podniky* – banky poskytujú klientom najmä prevádzkové úvery.

Korporátne bankovníctvo

Ďalšie členenie tohto segmentu podľa banky VÚB je nasledovné:

- *Malé a stredné podniky (tzv. SME)* – zahŕňajú úvery, vklady a iné transakcie a zostatky malých a stredných podnikov, v prípade ak podnikové výnosy sú v rozpätí od 1 milióna eur do 40 miliónov eur, ak banka nemá informáciu o výnosoch klienta, použije pre identifikáciu pre zaradenie do kategórie obrát na bankovom účte.

²³ **IFRS 8 Prevádzkové segmenty** stanovuje účtovnej jednotke, ktorej sa tento štandard týka, zverejňovať informácie o daných segmentoch vo finančných výkazoch. Štandard charakterizuje prevádzkový segment ako: a) jednu zo zložiek zaoberajúcou sa podnikateľskými činnosťami, pri ktorých môžu vzniknúť výnosy a náklady; b) jednu zo zložiek, ktorej výsledky v pravidelných intervaloch hodnotí riadiaci pracovník účtovnej jednotky, ktorého cieľom je rozhodnúť o zdrojoch, ktoré majú byť pridelené na segment a hodnotiť priebeh jeho výkonnosti; c) jednu zo zložiek dostupných samostatných finančných informácií. Štandard sa ďalej zaoberá segmentmi, ktoré podliehajú vykazovaniu, kritériám agregácie jednotlivých prevádzkových segmentov, ako aj kvalitatívnym limitom informácie o prevádzkových segmentoch, ktoré musia spĺňať na to, aby ich účtovná jednotka musela vykazovať samostatne vo finančných výkazoch.

- *Corporate Customer Desk (CCD)* – zahŕňajú úvery, vklady a iné transakcie a zostatky významnej korporátnej klientely, v prípade ak dosahujú podnikové výnosy nad 40 miliónov eur.

Central Treasury

Tento úsek banky VÚB zabezpečuje financovanie banky, riadenie portfólia cenných papierov držaných do splatnosti, emisiu dlhových cenných papierov, ako i transakcie súvisiace s obchodnou knihou. Banka má tiež riadiace centrum, ktoré spravuje všeobecný investičný majetok banky, jej investície do akcií a kapitál a úsek riadenia rizík, ktorý spravuje stratové úverové portfólio.

Náklady a výnosy banky VÚB priradzuje do jednotlivých segmentov podľa miesta kde vznikli. V roku 2012 vykázala nasledujúce segmentové členenie nákladov a výnosov.

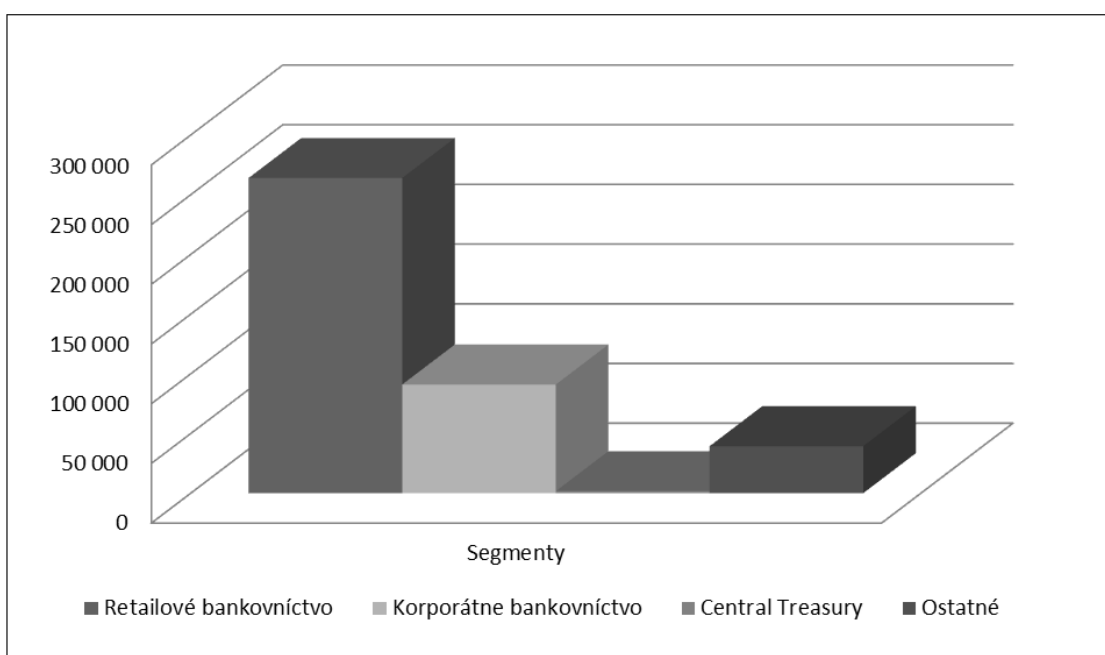
Tabuľka č. 6 Segmentové vykazovanie za rok 2012. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.

	Retailové bank.	Korporátne bank.	Central Treasury	Ostatné	Spolu
Externé výnosy					
Úrokové výnosy	272 129	83 291	114 206	11 518	481 144
Úrokové náklady	-66 667	-11 389	-66 421	155	-144 322
Výnosy medzi segmentmi	-8 706	-5 242	-15 357	29 305	0
Čisté úrokové výnosy	196 756	66 660	32 428	40 978	336 822
Čisté výnosy z poplatkov a provízií	61 366	19 233	2 529	-3 253	79 875
Čistý zisk/strata z fin. operá.	3 319	4 324	-33 290	46	-25 601
Ostatné prevádzkové výnosy	2 415	752	-11	252	3 408
Výnosy z dividend				1 281	1 281
Prevádzkové výnosy v rámci segmentu spolu	263 856	90 969	1 656	39 304	395 785
Odpisy nehmotného a hmotného majetku	-14 306	-412	-268	-9 512	-24 498
Prevádzkové náklady					-202 230
Prevádzkový zisk pred tvorbou opravných položiek					169 057
Opravné položky	-34 305	-27 480	259	819	- 60 707
Daň z príjmov					- 22 311
Čistý zisk za rok					86 039
Majetok v rámci segmentu	4 010 047	3 145 462	3 226 085	452 190	10 833 784
Závazky a vlastné imanie v rámci segmentu	4 724 960	2 048 806	2 767 098	1 292 920	10 833 784

Zdroj: Individuálna účtovná závierka banky VÚB za obdobie končiace sa 31. 12. 2012

Napriek tomu, že vo výkaze banky VÚB neuviedla členenie prevádzkových nákladov na konkrétne segmenty, dá sa predpokladať, že vzniknuté prevádzkové náklady boli primerané ku vzniknutým prevádzkovým výnosom v jednotlivých segmentoch. Podľa uvedených informácií môžeme ďalej predpokladať, že segment ktorý prispel najväčšou mierou k dosiahnutiu zisku pred zdanením banky VÚB, bol segment Retailové bankovníctvo. Odhad vznikol na základe nasledujúceho grafu, ktorý zobrazuje konkrétne prevádzkové výnosy banky VÚB za rok 2012.

Graf č. 11 *Prevádzkové výnosy podľa jednotlivých segmentov za rok 2012. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.*

Zdroj: Vlastné spracovanie prevzatých informácií z individuálnej účtovnej závierky VÚB

Tabuľka č. 7 Segmentové vykazovanie za rok 2011. Sumy sú uvedené v tisícoch eur.

	Retailové bank.	Korporátne bank.	Central Treasury	Ostatné	Spolu
Externé výnosy					
Úrokové výnosy	256 235	90 900	129 067	8 722	484 924
Úrokové náklady	- 50 286	- 14 299	- 67 234		- 131 819
Výnosy medzi segmentmi	- 2 433	- 11 619	- 12 649	26 711	0
Čisté úrokové výnosy	203 506	64 982	49 184	35 433	353 105
Čisté výnosy z poplatkov a provízií	62 430	19 530	2 581	- 2 390	82 151
Čistý zisk/strata z fin. operá.	3 305	4 843	-7 297	64	915
Ostatné prevádzkové výnosy	3 342	643		4 624	8 609
Výnosy z dividend				20 151	20 151
Prevádzkové výnosy v rámci segmentu spolu	272 583	89 998	44 468	57 882	464 931
Odpisy nehmotného a hmotného majetku	- 13 222	- 334	- 196	- 10 632	-24 384
Prevádzkové náklady					-175 556
Prevádzkový zisk pred tvorbou opravných položiek					264 991
Opravné položky	- 35 886	- 13 455	- 574	- 17 383	- 67 598
Daň z príjmov					- 40 029
Čistý zisk za rok					157 664
Majetok v rámci segmentu	3 795 816	3 067 767	3 325 560	612 539	10 801 682
Závazky a vlastné imanie v rámci segmentu	4 676 849	2 019 678	2 993 279	1 111 876	10 801 682

Zdroj: Individuálna účtovná závierka banky VÚB za obdobie končiace sa 31. 12. 2012

Segmentové výkazníctvo, v rámci ktorého banka VÚB vykazuje výnosy, náklady a výsledok hospodárenia je pre banku dôležitým ukazovateľom za jednotlivé odvetvia činnosti banky. Členenie činností banky do segmentov je ponechané plne na jej rozhodnutí, a tým sa stáva segmentácia zároveň dôležitým činiteľom pri posudzovaní výkonnosti jednotlivých segmentov.

V segmentovom výkazníctve porovnávame za dve po sebe nasledujúce obdobia roku 2011 a 2012 prevádzkové výnosy v rámci jednotlivých segmentov. Napriek zmenšujúcemu trhu si banka VÚB dokázala udržať pozíciu v objeme poskytnutých úverov i v roku 2012. Najväčší podiel na celkových výnosoch v rámci segmentov za oba pozorované roky malo retailové bankovníctvo, ktoré zaznamenalo v roku 2012 mierny pokles o 3,2 %. Spomalenie objemu úverov domácich nefinančných firemných subjektov spôsobil predovšetkým pokles hypotekárnych úverov. Prevádzkové výnosy v rámci segmentu korporátne bankovníctvo zaznamenali rast o 1,08 %. V segmente Central Treasury sa prevádzkové výnosy znížili o 96,28%, ktoré zapríčinilo predaj zahraničných cenných papierov z portfólia cenných papierov určených na predaj, pričom šlo o jednorazovú záležitosť. V ostatné segmenty spolu zaznamenali pokles prevádzkových výnosov v roku 2012 oproti roku 2011 o 32,11 %, čo v absolútnych číslach predstavuje pokles o 18 578 tisíc eur. Celkovo sa prevádzkové výnosy v rámci segmentov za rok 2012 znížili o 14,87 %, t. j. zníženie celkovo o 69 146 tisíc eur. O pokles ziskovosti sa zaslúžili najmä dva faktory nezávislé od základnej finančnej výkonnosti, a to osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií a jednorazovým predajom zahraničných cenných papierov z portfólia cenných papierov na predaj. Po zohľadnení týchto faktorov by celkové prevádzkové výnosy zodpovedali výške z minulého roku.

ZÁVER

Rok 2012 by sa dal charakterizovať ako pomerne ťažkým obdobím pre bankový sektor takmer v celej Európe. V mnohých krajinách sa spomalenie hospodárskeho rastu zmenilo na recesiú, ktorá poznačila výnosy a kvalitu aktív. Finančné výsledky banky VÚB sa v roku 2012 oproti roku 2011 zreteľne zhoršili a čistý zisk poklesol takmer o tretinu.

Cieľom diplomovej práce bola analýza nákladov a výnosov banky VÚB. Z hľadiska finančných ukazovateľov prevádzkové výnosy banky VÚB predstavovali v roku 2012 395,8 milióna eur a čistý prevádzkový zisk 169,1 milióna eur. Oproti predchádzajúcemu roku zaznamenala banka pokles v týchto ukazovateľoch o 14,9 % a 36 %. Po úprave o rezervy, opravné položky a dane banka VÚB v roku 2012 dosiahla čistý zisk 86 milióna eur, čo je o 45,4 % menej ako v predchádzajúcom roku.

Rast celkového objemu úverov v hospodárstve, ktorý pripisujeme zotrvačnosti retailových úverov zabezpečil minimálny pokles celkových úrokových výnosov a obdobných výnosov o 0,78 % v roku 2012 oproti predchádzajúcemu roku. Na rozdiel od spomaleného trhu úverov zaznamenal rýchlejšie tempo rastu trh vkladov. Zlepšená akumulácia vkladov od klientov priniesla banke VÚB zvýšenie nákladových a obdobných úrokov o 9,48 % za rok 2012 oproti roku 2011. Rýchlejšia tvorba vkladov a pomalšie úverovanie znamenali pre banku VÚB značné zlepšenie likvidity na domácom trhu. Pozitívny obrat v oblasti likvidity však dosiahla na úkor ziskovosti celého bankového sektora.

Z výsledkov práce sme zistili, že napriek spomalenej ekonomike boli konečné výsledky banky VÚB v roku 2012 prekvapivo stabilné a zachovala si rastový potenciál. Pokles ziskovosti spôsobili dva faktory nezávislé od základnej finančnej výkonnosti. Po prvé, na výsledku hospodárenia sa odrazilo najmä daňové a regulačné zaťaženie, ktoré priniesla novelizácia zákonov Slovenskej republiky platná od 1. januára 2012 o špeciálnom bankovom odvode. Podľa návrhov Európskej komisie mala slúžiť ako riešenie pre banky v problémoch, tzv. Systém krízového riadenia, ale v rámci Slovenskej republiky bankové odvody riešili primárne problém schodku verejných financií. Nakoľko ako základňa pre daný finančný odvod slúžili od januára roku 2012 firemné vklady a iné firemné zdroje banku VÚB daný odvod zasiahol mimoriadne tvrdo. V septembri sa odvodová základňa rozšírila o retailové vklady, čo možno upravilo relatívne zaťaženie banky VÚB vo vzťahu

ku konkurencii, ale v konečnom dôsledku tento krok zasiahol ziskovosť banky ešte viac. Špeciálny bankový odvod banky VÚB celkovo predstavoval 35,2 milióna eur, t. j. 15,5% z hrubých prevádzkových nákladov banky.

Ďalším externým faktorom, ktorý sa podieľal na znížení finančných výsledkov banky VÚB za rok 2012, bol predaj zahraničných cenných papierov z portfólia cenných papierov na predaj, pričom realizovaná strata pred zdanením predstavovala 36,4 milióna eur. Ak zohľadníme uvedené faktory, výška prevádzkových výnosov by zodpovedala výške hodnoty z roku 2011, pričom by čistý zisk roku 2012 mierne prevyšoval čistý zisk z minulého roku.

Jedným z čiastkových cieľov diplomovej práce bola analýza segmentového výkazníctva banky VÚB. Pri pohľade na úverový trh môžeme konštatovať, že výsledky banky VÚB sa líšili v závislosti od segmentov. Najväčší podiel na celkových výnosoch v rámci segmentov za oba pozorované roky malo retailové bankovníctvo. Mierny pokles v objemu úverov domácich nefinančných firemných subjektov predstavoval v roku 2012 oproti roku 2011 iba 3,2 %, čo predovšetkým spôsobil pokles hypotekárnych úverov. Prevádzkové výnosy v rámci segmentu korporátne bankovníctvo zaznamenali rast o 1,08 %. V segmente Central Treasury sa prevádzkové výnosy znížili o 96,28%. Príčinou bol už spomínaný predaj zahraničných cenných papierov z portfólia cenných papierov určených na predaj, pričom je nutno podotknúť, že išlo o jednorazovú záležitosť. V zložke ostatné segmenty spolu zaznamenali pokles prevádzkových výnosov v roku 2012 oproti roku 2011 o 32,11 %. Celkovo sa prevádzkové výnosy v rámci segmentov za rok 2012 znížili o 14,87 %, t. j. zníženie celkovo o 69 146 tisíc eur, na ktorom sa podieľal i osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií. Vzhľadom na nepriazeň externých faktorov môžeme konštatovať, že základná ziskovosť banky VÚB v roku 2012 oproti roku 2011 zostala veľmi stabilná.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné publikácie:

BOUŠKOVÁ, D. 2005. *Účtovníctvo obchodných bánk*. Bratislava: IURA EDITION, 2005. 176 s. ISBN 80-8078-053-6.

SCHWARZOVÁ, M. 2009. *Účtovníctvo bánk*. Bratislava: IURA EDITION, 2009, 270 s. ISBN 978-80-8078-288-7.

SOUKUPOVÁ, B. – ŠLOSÁROVÁ, A. – BASŠTINCOVÁ, A. 2004. *Účtovníctvo*. Druhé prepracované vydanie. Bratislava : IURA EDITION, 2004. 640 s. ISBN 80-8078-020-X.

BAŠTINCOVÁ, A. a kol. 2009. *Aktuálne problémy v oblasti účtovníctva, audítorstva a daní*. Bratislava : EKONÓM, 2009. 162 s. ISBN 978-80-225-2741-5.

KLIMIKOVÁ, M. a kol. 2012. *Bankový manažment a marketing I*. Prvé vydanie. Bratislava : IRIS, 2012. 90 s. ISBN 987-80-89238-63-7.

ZIMKOVÁ, E. 2010. *Riadenie komerčnej banky- vybrané kapitoly*. Banská Bystrica : BRATIA SABOVCI, 2010. 86 s. ISBN 978-80-8083-966-6

POLOUČEK, S. a kol. 2006. *Bankovníctví*. Praha: C. H. Beck, 2006. 716 s. ISBN 80-7179-462-7.

SCHWARZOVÁ, M. – HORVÁTOVÁ, E. 2009. *Vybrané účtovné operácie v komerčnej banke*. 2009. XX s. ISBN XX

CHOVANCOVÁ, A. 2006. *Kapitoly z bankovníctva : Slovenská republika a Európska únia*. Košice : Elfa, 2006, 131 s. ISBN 80-8086-044-0.

Právne normy:

Opatrenie MF SR z 13. novembra 2002 č. 20 359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, Národnú banku Slovenska, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy v znení neskorších predpisov.

Opatrenie MF SR z 13. decembra 2011 č. 25 926/2011-74, ktorým sa ustanovuje rozsah, spôsob, miesto a termíny ukladania výkazu vybraných údajov z individuálnej účtovnej závierky zostavenej podľa § 17a zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov pre účtovné jednotky, ktorými sú podnikatelia v znení neskorších predpisov.

Opatrenie MF SR z 15. februára 2006 č. 011 053/2006-72, ktorým sa ustanovuje spôsob úpravy výsledku hospodárenia vykázaného daňovníkom v individuálnej účtovnej závierke podľa medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

Zákon č. 384/2011, Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií v znení neskorších predpisov